İLK GENÇLİK SERİSİ

Kendini Arayan Genç

Cihan Yayınları

İdris Görmez

KENDİNİ ARAYAN GENÇ

İdris Görmez

CİHAN İLKGENÇLİK SERİSİ

İdris Görmez

Kendini Arayan Genç

Türdav Yayın Grubu
Adına Editör Mehmet Dikmen
Baskıya Hazırlık Türdav Ajans
Baskı Çevik Matbaacılık
Davutpaşa Cad. Besler İş Merkezi
No: 20/18-19 Topkapı/İstanbul
Tel: (0212) 501 30 19
Cilt Savaş Mücellit - (0212) 501 99 42

İstanbul / Eylül 2009
ISBN 978-975-6476-63-5

Yayıncı Sertifika No: 16440

TÜRDAV YAYIN GRUBU

Göztepe Mh. Mahmutbey Yolu Orhangazi Cd. No:16 Bağcılar / İSTANBUL
Tel: (0212) 446 08 08 (pbx) Fax: (0212) 446 00 15 - 90
www.cihanyay.com • bilgi@cihanyay.com • www.kitapkutusu.com

© "Cihan" markası ile üretilen bu eserin basım ve yayın hakları **Türdav Basım ve Yayım Ticaret ve Sanayii A.Ş.**'ye aittir.

KENDİNİ ARAYAN GENÇ

İDRİS GÖRMEZ

CİHAN İLKGENÇLİK SERİSİ

ÖNSÖZ

İnsan, doğduğu andan itibaren, ölünceye kadar sürecek bir öğrenme vetiresi içine girer. Çünkü o, dünyaya, **hiçbir şeyi bilmez**, ama **her şeyi öğrenebilir** bir yetenekte gönderilmiştir.

Nitekim, aklı ermeye başladığı andan itibaren, kendini ve çevresini merakla sorgulamaya başlar.

İnsanı diğer canlılardan ayıran en önemli özelliği de, işte bu öğrenme ihtiyacı, bilgilenme merakıdır.

* * *

Elinizdeki eser genç kardeşlerimize merak duyduğu çeşitli konularda yardımcı olmak amacıyla hazırlanmıştır. İnsanın Kainat ve Yaratıcısı ile ilişkileri irdelenmekte; yaratılış ve varoluş hakkındaki sorularına çeşitli örnekler ışığında mantıklı ve muhakemeli cevaplar verilmektedir.

İdris Görmez, bir eğitimci olarak konu ile ilgili en faydalı bilgileri bizlere sunmuş.

Gençlerimize kendini arayış sürecinde ışık tutucu, yol gösterici olması dileğiyle neşrediyoruz.

Mehmet Dikmen
İstanbul, Eylül 2009

İÇİNDEKİLER

İnsanlar niçin birbirine benzemez? 7
İnsan ile hayvan arasındaki fark nedir? 9
Memeleri süt çeşmesi yapan kim? 11
Varlıkların kendi kendine olmaları mümkün mü? 13
Dünyada tesadüf var mı? 15
Varlıkların ihtiyaçlarını karşılayan kim? 17
Her şeyi birbirinin yardımına koşturan kim? 19
Hayatımızı devam ettiren kim? 21
İbadet niçin emredilmiş? 23
Akıl niçin verilmiş? 25
En çok eksikliğini duyduğumuz şey nedir? 27
Hesap günü nasıl olacak? 29
Cennete kimler girecek? 31
Sevdiklerimize yapacağımız en büyük iyilik nedir? 34
İdeal insan nasıl olunur? 35
Elimizle nereye tutunalım? 38
Asıl mal sahibi olan Allah ne fiyat istiyor? 39
Asıl yiğit kimdir? 40
Çocuğa ilk ders ne olmalı? 41
Güzel ahlâkın kaynağı nedir? 42
İnsan ahlâkı, terbiye ile değişir mi? 45
Ahlâkî değerler herkese göre değişir mi? 46
Sabrın acizlikten farkı nedir? 48
İhlâs nedir, riya nedir? 50
İnsana değer kazandıran şey nedir? 52
Gıybet nedir? 53
Tırnaklarımızı nasıl keselim? 57
İman dersini almaya niçin çocuk yaşta başlamak gerekir? 60

Çocukların ibadete küçük yaşta alıştırılmaları şarttır 61
İnsanlara nasıl bakmalı? 66
Ana, haylaz oğluna ne nasihat verdi? 67
İhtiyarlığın son pişmanlık olmaması için ne yapmalı? 68
Organlarımızın vazifesi nedir? 69
Allah'a bağlılığın ölçüsü nedir? 70
Gerçek edeb ve saygı nerededir? 71
Allah'ı sevmenin ölçüsü nedir? 73
Şükür eden neyi kazanır, şükür etmeyen neyi kaybeder? 74
Su testisi su yolunda nasıl kırılır? 75
Şükrün ölçüsü nedir? 77
Öğüt ne zaman tesirli olur? 78
Başarının sırrı nedir? 79
Allah, insanları nasıl değerlendirir? 80
Ömür sermayesini nasıl kıymetlendirmeliyiz? 81
Niçin namaz kılıyoruz? 82
Gençlerin oruçla ilgili soruları 89

Sevgili gençler!

Hiç düşündünüz mü, elinizde niçin beş ayrı parmak olduğunu ve baş parmağın diğerlerinden ayrı bulunduğunu?

Peki elimiz beş parmaklı değil de başka sayılarda olamaz mıydı? Olurdu. Baş parmağımız da bulunduğu yerden başka bir yerde olabilirdi. Veya elimiz başka türlü şekillerde de olma ihtimaline sahipti. Fakat şimdiki parmaklı şekli, bizim işlerimizi görmemiz için uygun olan en güzel şekildir.

Meselâ baş parmağımızın olmadığını düşünelim. Elimize aldığımız herhangi bir şeyi rahat kavrayamazdık. En basitinden, kaşığı rahat tutamazdık. Kalemi tutup rahat yazı yazamazdık.

Diğer azalarımızın yaratılışını da düşünürsek, yine çok ihtimaller içinden en güzel şeklin seçilip vücudun en uygun yerine konulmuş olduğunu görürüz.

Şimdi düşünelim. Acaba bütün bu işlerin tesadüfen olması mümkün mü? Tesadüfen bir insan resmi bile yapılamazken, bir eldiven dahi dokunamazken, harika bir insanın tüm organlarıyla yaratılması ve elinin mükemmel bir şekil alması hiç mümkün müdür? Akıl bunu kabul etmez.

Meselâ, dünyada altı milyar insan var, fakat herbirisinde hem benzerlikler, hem de ayrılıklar var.

Hepsi de kollar, bacaklar, baş ve gövdeden meydana gelmiş olmakla benzerlik var. Ama hiç birisinin yüzü, hiç birisinin parmak izi birbiriyle aynı değil, hepsi farklı yaratılmış.

Peki aynı olsa, hepsi birbirine tam tamına benzese idi ne olurdu?

Hak hukuk muhafaza edilemezdi. Herşey birbirine karışırdı. Neyin kime ait olduğu belli olmazdı.

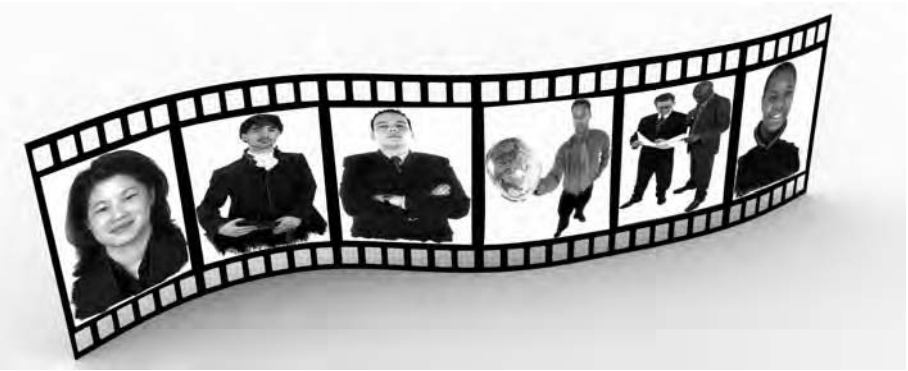
Öyle ise bu iş tesadüf işi değildir. **Bütün insanların farklı yaratılışı, bilerek yapılan bir iştir.** Aynı zamanda hepsini yapan, aynı zat olmalı ki hiçbirini diğerine karıştırmasın.

Bundan da açıkça anlaşılıyor ki, gözümüzle göremediğimiz Birisi var ki bütün bu işler onun işidir. O herşeyi bilendir, herşeye gücü yetendir, her yaptığını faydalı yapandır. İşlerine tesadüf karışamaz.

İlk insan Hz. Adem (a.s.)'dan bu tarafa yaratılan bütün insanların hiçbirisinin birbirine tıpatıp benzememesi, üstelik organlar bakımından aynı özelliklere sahip olması Allah'ın varlığını, birliğini ve nihayetsiz ilmini, iradesini, kudretini, görmesini, işitmesini ve her iş onun işi olduğunu akıl sahiplerine apaçık göstermektedir.

Bütün bu işler, **"tesadüfen olmuş"** fikrinin yanlışlığını ortaya koymaktadır. Çünkü boyaların tesadüf eseri akmasıyla mükemmel bir insan resminin yapılması nasıl mümkün değilse; zerrelerin, elementlerin tesadüfen hareket etmeleriyle bir insanın yaratılması da hiç mi hiç mümkün değildir.

Öyle ise zerre kadar aklı olan "dünyada herşeyin yaratıcısı Allah'dır. Tesadüfün yerde yeri yoktur" diyecektir.

Sevgili gençler!

İnsan dünyaya ilim öğrenerek mükümmelleşmek; Allah'ı bilmek ve O'na iman edip ibadette bulunmak için gelmiştir.

Bu hakikatı gösteren çok deliller vardır. Bunlardan birisi **insan ile hayvanın dünyaya gelişindeki farklılıktır.** Çünkü, hayvan dünyaya geldiği vakit başka bir âlemde mükemmelleşmiş, herşey kendine önceden öğretilmiş olarak gelir. Yani gönderilir. Dünyadaki hayat şartlarını çok kısa zamanda öğrenir ve alışkanlık kazanır. Bazısı birkaç saatte, bazısı bir ayda, çevre ile münasebetini tam olarak kurar. Mükemmel olarak vazifesini yapmaya başlar.

Meselâ **bal makinesi olan arı,** fabrikasını kurar, harika bir şekilde balı yapar. **İpek böceği** tezgâhını kurup harika olan dokumacılığına devam eder. **Bülbül kuşu,** insana parmak ısırttıracak şekilde evini inşa eder. Bu şekilde sayısız örnekler verilebilir.

Demek **hayvanın görevi, dünyada ilim öğrenerek olgunlaşmak değildir. Bilgi edinerek yükselmek değildir.** Vazifesi, kendisine ilham yoluyla öğretilen işi yapmaktır. O şekilde Allah'a olan ibadetini

yerine getirmektir. Şu halde, hayvanların yaptıkları hizmetleri, onların Allah'a olan ibadetleridir.

İnsan ise, dünyaya gelişinde her şeyi öğrenmek zorundadır. Hayatın kanunlarına cahildir. Yirmi senede ancak kendisini hayata hazırlayabilir. Onbeş senede ancak faydasını, zararını farkedebilir. Ömrünün sonuna kadar öğrenmeye, bilgi edinmeye ihtiyaçlı oluyor. Bakıma çok muhtaç, aciz bir şekilde dünyaya gönderiliyor. Bir iki senede ancak ayağa kalkabiliyor, konuşup derdini anlatabiliyor. İnsanların yardımı olmadan ihtiyaçlarını yerine getirip zararlı şeylerden korunamıyor.

Demek **insanın asıl vazifesi ilim öğrenerek mükemmelleşmektir.** İhtiyaçlarının çokluğunu görüp, o ihtiyaçlarını yerine getirebilecek bir kudret sahibine dayanmaktır. O'nu tanıyıp O'na dua edip ibadet etmektir.

Yani "Dünyayı bana bir ev yapan kimdir? Güneşi, havayı, suyu, toprağı bana hizmetçi eden kimdir? Dünyadaki leziz, tatlı, hoş nimetlerini soframa koyan kimdir? O nimetlerden faydalanmam için bana el, ayak, göz, kulak gibi azaları takan kimdir?" diye düşünüp Yaradanını bilmektir.

Kendi kendine binden birisini bile yapamadığı bu ihtiyaçlarını karşılayanı tanımaktır. İsteklerinin yerine getirilmesi için el açıp yalvararak dua etmektir. Kul olduğunu anlayıp, Allah'a kulluk borcunu yerine getirmektir.

Netice olarak insan, bu dünyaya **ilim** ve **dua** ile yükselmek için gelmiştir.

Her şey ilme, bilgiye bağlıdır.

Karanlıkları aydınlatan, insanı gerçeğe götüren ilimdir.

İlimlerin esası ise, Allah'ı bilmek, O'na inanmaktır.

İnsan düşünen bir varlıktır. Her şey, insanı düşünceye sevk ediyor. Meselâ, dünyaya ilk gelişini düşünüyor:

Anasının memesi süt çeşmesi olmuş; gıdalı, beyaz, safi bir süt… Besleyici bütün özellikler içinde bulunuyor. Ağzını meme musluğuna yapıştırması yeterli. Açma ve kapama gibi bir zahmete girme yok. Son derece otomatik.

Diğer yandan annenin yiyecekleri, yavru dünyaya gelmeden ne ise aynı. Ama yavru dünyaya gelmeden memede süt yok. Yavru dünyaya gelir gelmez memede süt var.

Demek sütün gönderilişi de son derece düşündürücü. Yavrunun dünyaya getirilmesiyle, memeye de yavrunun rızkı olan süt veriliyor. Bunda ne annenin rolü var, ne de âciz yavrunun. Bu işler, onların iradesi dışında oluyor.

Demek, bu harika işleri yapan birisi var ki anayı da, çocuğu da biliyor. Bilerek ihtiyaçlarını yerine getiriyor. Hiç yoktan anaya memeyi O takıyor. Zamanı gelince memeden sütü O akıtıyor. Çocuğun midesini O yaratıyor. Midenin ihtiyacı olan tüm gıdaları sütün içine O yerleştiriyor.

Peki, bu işler sadece bir anada ve bir yavruda mı oluyor? Hayır. Bütün analarda ve bütün yavrularda aynı kanun geçerli. İnsanlarda böyle olduğu gibi bütün memeli hayvanlarda da bu böyle oluyor.

Demek hepsi aynı kanuna bağlı. Kanun bir olduğuna göre, kanunu koyan ve idare eden kudret de bir olacaktır. Öyle ise bütün bu işler bir tek kudret sahibinin işidir.

Bu harika işlerin kendi kendine olmasını, tesadüflere verilmesini, akılsız ve şuursuz tabiata havale edilmesini hiç bir akıl sahibi kabul etmez. Ancak ve ancak herşeyi bir anda bilen, gören, işiten ve istediğini istediği gibi yapabilen bir ilim, irade, kudret sahibinin işi olabilir.

Hırsızın biri, bir sabah Hoca'nın bahçesine girer. Eline geçirdiği kavunu, karpuzu, havucu, şalgamı elindeki çuvala doldurmakta iken, Hoca ansızın hırsızın üstüne çullanır. Hırsız çok korkar. Hoca:

"Burada ne arıyorsun?" der.

Hırsız şaşırır, telaşla:

"Akşamki fırtına beni buraya attı." der.

Hoca:

"Eee... Bunları kim kopardı?"

Hırsız:

"Fırtına beni oradan oraya attıkça, ben de her neye yapıştımsa elimde kaldı..."

Hoca:

"Pekalâ... Ya bunları çuvala kim doldurdu?" demesiyle, hırsız:

"Eveeet... Ben de onu düşünüyordum. Sen geldin." diye cevap verince, sinirlenen Hoca:

"Be herif kendi kendine dolacak değil ya!.." demiş.

Evet sevgili gençler!

Hoca'nın cevabı ne kadar yerinde değil mi? Öyle ya boş bir çuval kendi kendine dolar mı? Elbet dolmaz. Mutlaka bir dolduran olması gerektiğini aklı başında herkes anlar.

Peki ortada olan kavunlar, karpuzlar, havuçlar, şalgamlar bir dolduran olmadan çuvala dolmadıkları halde, bir yaratan olmadan kendi kendine yaratılırlar mı?

Hem şeker gibi tatlarıyla, hoş kokularıyla, sevimli renkleriyle, güzel şekilleriyle öylesine mükemmel yaratılmışlar ki, mükemmel bir yaratıcının varlığını, dikkatle bakan herkes anlar.

Hem meselâ defterimizin boş sahifesine bir çiçek, bir ağaç, bir kuş, bir insan resmi kendi kendine çizilip yapılmaz. Çok basit çizgiler bile olsa, mutlaka bir çizeni gösterir. Bir resmin ressamsız, bir kitabın kâtipsiz, bir iğnenin ustasız olamıyacağını hepimiz biliriz. Bunu bildiğimiz halde, şu en güzel surette yaratılan insanların da kendi kendine olamıyacağı açıktır.

Demek hiç bir şey kendi kendine olmamıştır. Küçük büyük her şeyi yoktan var eden, sonsuz ilim, irade, kudret sahibi biri vardır. O da Allah'tır.

Kütüphanemi karıştırıyordum. Elime kabı yırtılmış bir kitap geçti. İlk sahifesinde bulunan başlık dikkatimi çekti. **"Yegâne dünyamız"** başlıklı yazının ilk satırlarında şunlar yazılıydı:

"Elinize on tane marka alın, her birini birden ona kadar numaralayın. Hepsini cebinize koyup karıştırın. Sonra bu markaları, birden ona kadar numara sırası ile cebinizden teker teker çıkarmaya çalışın. Netice şu olacaktır:

Bir numaralı markayı çekebilme şansı onda bir; 1 ve 2 numaralı markayı çekebilme şansı yüzde bir 1,2 ve 3 numaralı markaları arka arkaya çekebilme şansı binde bir; 1,2,3 ve 4 numaralı markaları sıra ile çekebilme şansı ise onbinde bir nisbetindedir. Böylece, markaları birden ona kadar sıra ile çekebilme şansının (ihtimalinin) on milyarda bir olduğu görülecektir.

Bu basit örneği anlatmamızdan gaye, tesadüf iddiasına karşı rakamların korkunç bir şekilde nasıl çoğaldığını okuyucuya göstermektir."

Evet sevgili gençler, değerli arkadaşlar!

Bu matematikle ilgili basit misal, dünyada hiçbir şeyin tesadüfe verilemiyeceğini ortaya koymaktadır. Meselâ dünyada yaklaşık beş milyar insan vardır. Bütün insanların vücuduna takılı olan organların yeri aynıdır. Sayıları da değişmemektedir. Her insanın iki gözü vardır ve yüzüne takılmıştır. İki kolu vardır ve kolları yandadır. Her insanda iki kulak, bir ağız, bir burun vardır. Bütün insanlar yemeklerini ağız yoluyla yemektedirler. Yine her insanda koku alma organı burun; işitme organı kulaktır. Demek, tesadüf neticesi olarak tüm insanların organlarının vücudun aynı yerinde olması ve aynı vazifeyi görmesi, matematik ilmine göre imkânsızdır.

Yine hiç bir insanın diğerine ne yüzü, ne sesi, ne parmak izi benzemektedir. Bütün insanlar birbirlerinden farklı yaratılmışlardır. İşte akıllara durgunluk veren bu gerçekler gösteriyor ki, kâinatta hiç bir şey tesadüfen olmamıştır.

Öyle ise kâinatta her şeye bilerek yön veren bir kudret vardır, o da Allah'dır. Her şey O'nun iradesiyle yapılır. Her şeyin dizgini O'nun elindedir. Her şey'i sonsuz ilim, irade ve kudretiyle yaratan ve idare eden yalnız O'dur.

Sevgili gençler!

Dünyada ilmin tesbitine göre yaklaşık 1.85 milyon canlı türü var. Bunlardan üçyüzellibini bitki türü, 1.5 milyonu hayvan türüdür. Bu 1.85 milyon türün herbir çeşidinin de çok fazla bireyleri var. Meselâ, bu türlerden birisi insan. İnsan bir çeşit, fakat altı milyar ferdi var. Buna kıyas edilirse diğer türlerin, fertleri sayılamayacak derecede fazla olanları var. Meselâ denizlerdeki balıklar, karalardaki sinekler, havadaki mikroplar gibi. (Sadece arıların 25.000 farklı çeşidi var. Herbirinin de sayısız fertleri mevcut.)

Şimdi düşünelim, bu **1.85 milyon türün** bütün bireylerine ayrı ayrı, herbirine uygun elbise giydiriliyor. Rızıkları veriliyor. Savunma cihazları takılıyor. Hiçbirisi unutulmuyor. Birbirine karıştırılmıyor. Herşey yerli yerince mükemmel şekilde idare ediliyor. Bu durum açıkça gösteriyor ki bunların bütün ihtiyaçlarını her an gören, işiten, bilen, iradesiyle ve kudretiyle yerine getiren ve onları unutmayan birisi var.

Meselâ, denizlerde balıklara çok güzel bakılıyor, rızıkları mükemmel veriliyor ki gayet semiz ve etli oluyorlar. Yüzgeçli elbiseler giydirilmiş.

Kendilerini düşmanlarından korumak için çeşitli silahlarla donatılmış. Meselâ, mürekkep balığı, kendini savunmak için sis bombası gibi mürekkep salar. Köpek balığı ısırır. Kalkan balığı kuyruk çırpar. Böylece hepsinin bir savunma silahı var.

Halbuki bir akvaryum dahi kendi kendine olmaz. Bir bakıcı ister. Zamanında havası değişecek, yem verilecek ve saire.

Öyle ise bu denizlerdeki çeşitli hayvanların yiyeceklerini kim veriyor?

Koca deniz ve okyanusların havasını kim ayarlıyor?

O akılsız, şuursuz varlıklara düşmanlarına karşı kendilerini savunma için, silahları kim takıyor ve kim eğitim yaptırıyor?

Aynı şekilde karada, havada ve ormanda yaşayan bütün hayvanları da gözümüz önüne getirelim: Ormanlar kralı arslanı kim giydirdi? Ona parçalayıcı pençeleri kim taktı? Dehşet verici kükremeyi kim öğretti?

Kediye fare yakalamak için tırnakları kim verdi ve eğitimini kim yaptırdı?

Kuşlara kanatları kim taktı ve uçmayı, kalkıp konmayı kim öğretti? Hangi uçuş okulunu bitirdiler?

Bu misaller saymakla bitmez.

Şimdi düşünelim, acaba bütün bu işler kendi kendine olabilir mi? Tesadüfen meydana gelebilir mi? Cansız, akılsız, şuursuz tabiata havale edilip, **"doğa yapıyor"** denilebilir mi? Asla denilemez.

Denilse, bütün varlıklar hal dilleriyle "Bizi bu şekilde giydiren, besleyen, silahlandırıp eğiten, bütün ihtiyaçlarımızı yerine getiren; ancak ve ancak bizi yoktan yaratan, herşeyi idare eden, herşeyin herşeyini gören, bilen, işiten ve istediğini istediği şekilde yapabilen, hiç bir şeye muhtaç olmayan ALLAH olabilir. Aciz tabiatın, kör tesadüfün işi olamaz." deyip susturacaklardır. Canlı ve cansız varlıklar, kendileri yaratılmışlardır. Yaratılan yaratıcı olamaz. Tabiat nakıştır, nakkaş olamaz. Fiildir, fail olamaz.

Sevgili gençler!

İçinde yaşadığımız dünyada varlıklara iyice dikkat edersek hepsinin birbirine yardım ettiğini, birbirinin ihtiyacına cevap verdiğini, birbirine dayanarak hareket ettiğini görürüz. Halbuki bu durum çok düşündürücü. Çünkü yardımlaşma, dayanışma, ihtiyaçlara cevap verme akıllı, şuurlu, güçlü varlıkların işidir. Zira, birisinin birisine yardımcı olabilmesi için önce onun ihtiyacını bilecek, o ihtiyaç olan şeyi bulacak, sonra da ihtiyaç sahibine acıyıp yardımına yetişecek.

Oysa görüyoruz ki bu yardımlaşma işi, akılsız şuursuz, görmesi, işitmesi olmayan, son derece âciz varlıklar arasında olmakta. Öyle ise açıkça anlaşılıyor ki, bu yardımlaşma, ihtiyaçlara cevap verme işini yapan, başka birisidir. Cansız varlıkların işi değildir. O varlıklar kendilerini yapan, idare eden zatın emrinde çalışıyorlar.

Meselâ, o varlıklardan birisi, bütün hayat sahiplerine ısı ve ışığıyla yardım eden, hayat kaynağı olan **güneştir**.

Birisi, her an teneffüs ettiğimiz **havadır.**

Birisi, canlıları yaşatan **su**'dur.

Halbuki bunların hiçbirisi bizleri bilmez. Bize acıyıp yardımımıza koşmaz. Biz de onları idare edip kendimize hizmet ettiremeyiz. Buna gücümüz yetmez. Öyle ise birisi var ki o bizim ihtiyacımızı biliyor. Bize acıyıp merhamet ediyor. Bizim için güneşi, ayı, havayı, suyu, toprağı hizmetçi yapmış, memuru olarak çalıştırıyor. Bizden de bunları düşünüp kendisini tanımamızı ve emirlerine itaat etmemizi istiyor.

Hem, bakıyoruz bulutlar bitkilerin yardımına, bitkiler hayvanların yardımına, hayvanlar insanların yardımına koşuyorlar.

Vücudumuzdaki organlarımız hep birbirlerinin yardımına koşuyorlar. Mesela kulağımızın duyduğunu aklımız düşünüyor. Aklımızın düşündüğünü dilimiz söylüyor. Gözün gördüğünü el alıyor. Burun kokluyor. Dil tadıyor. Ayak yanına gidiyor.

Yine yediğimiz gıdalar bedenimizdeki hücrelerin yardımına koşuyorlar. Onları beslemek için âdeta yarışıyorlar. Üstelik herkes lâzım olduğu yere koşuyor. Meselâ fosfor göze, kalsiyum kemiğe, bakır saça gidiyor; hiçbirisi şaşırıp başkasının evine gitmiyor. İnsan bedenindeki trilyonlarca hücreden hangisine gidecekse, vazifesi nerede ise, oraya gidip vazifesini tam yapıyor, hiç şaşırmıyor.

İşte bütün bunlar açıkça gösteriyor ki bu işler akılsız, şuursuz, kendisinden bile haberi olmayan varlıkların işi değildir. Ancak ve ancak tek olan, kendisi hiçbirşeye muhtaç olmayıp herşey kendisine muhtaç olan, kudreti sonsuz, herşeye gücü yeten, herşeyi bilen, sonsuz ilmi bulunan, çok acıyan, bol bol ikram eden, varlığı inkâr edilemeyen Allah'ın işidir.

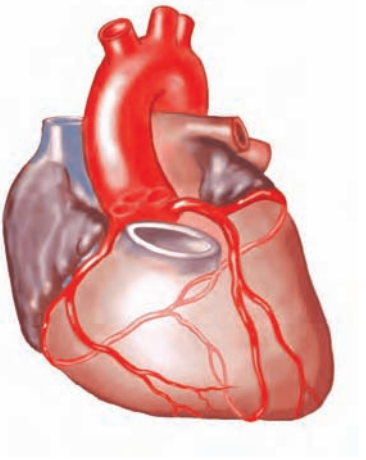
Dünyada bütün varlıklar O'nun memurları, O'nun sanatlarıdırlar. O'nun emrini yerine getirmektedirler.

İşte, kainattaki ve insan vücudundaki bu derece muntazam yardımlaşmanın tesadüfen olması, kendi kendine yapılması imkânsızdır. Akıl bunu kabul etmez. Allah'ı kabul etmekten başka çaresi yoktur.

Sevgili gençler!

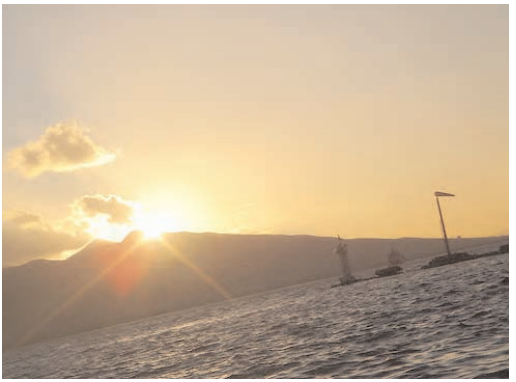
Şöyle aklımızı başımıza alıp iyice bir düşünelim. Bizim hayatımız var mı? Var. Düzenli bir şekilde devam ediyor mu? Ediyor. Bütün ihtiyaçlarımız yerine getiriliyor mu? Getiriliyor. Meselâ, hayatımızın devamı için kalbimizin çalışması lâzım, ciğerlerimizin çalışması lâzım. Bağırsakların çalışması lâzım. Kanımızın temizlenmesi lâzım. Yediğimiz besinlerin midemizden bütün hücrelerimize taksim edilmesi lâzım. Kısaca içimizde bir çok işin yapılması lâzım. Peki hayatımızın devamı için bunlar yeterli mi? Hayır. Dışarıda da birçok işin yapılması lâzım. Güneşin yanması, dünyanın dönmesi, yağmurun yağması, havanın temizlenmesi ve yine sayamayacağımız kadar çok işin yapılması gerekli.

Peki şimdi kendi kendimize soralım. Bu işlerin hangi birisini biz yapıyoruz?

Hiçbirini.

O halde biz yapamadığımıza göre bu işleri kim yapıyor? Mutlaka bir yapan olacak. Çünkü bir fiil, failsiz olmaz. Yani bir yerde bir iş yapılıyorsa, mutlaka o işi yapan birisi vardır. Bunun aksini düşünmek akıllı bir insan için mümkün değildir.

Öyle ise, bu durum açıkça gösterir ki bizim hayatımızın devamı için, birisi evrende iş görüyor.

Dünyayı muntazaman döndürüyor.

Güneşi ısısıyla, ışığıyla başımızda tutuyor.

Geceyi gündüzü, mevsimleri değiştiriyor.

Üstelik bu işler, idarecinin tek olduğunu da gösteriyor. Çünkü hiç bir karışıklık, düzensizlik görülmüyor. Halbuki bir işe birden fazla el karışsa o iş karışır. Meselâ bir köyde birden fazla muhtar, bir şehirde birden fazla vali, bir memlekette birden fazla başbakan, cumhurbaşkanı olmaz. Olsa düzen bozulur. Öyle ise dünyada da işlerin düzenli gitmesi, idarecisinin tek olduğunu gösteriyor.

Ayrıca, bizim hayatımızın ihtiyaçlarını yerine getiren zat, çok acıyan, merhamet eden; ilmi sonsuz, herşeyi bilen; kudreti sonsuz, herşeye gücü yeten, herşeyi her an gören ve her şeyi işiten bir zattır. Çünkü bu nihayetsiz ihtiyaçları aynı anda yerine getirebilen bir zatın, sonsuz ilmi, iradesi, kudreti, görmesi, işitmesi gerekir. O da ancak ve ancak Allah'dır. Bu işler şuursuz, görmesi ve işitmesi olmayan âciz tabiatın işi olamaz.

Zaman zaman tembellik yapıp, namazı terk eden insanların ileri sürdüğü bir fikir vardır. Cenab-ı Hak'kın bizim ibadetimize ne ihtiyacı var? Niçin şiddetle bize ibadeti emrediyor? diyorlar.

Bunlara verilecek cevap gayet basittir. Allah'ın hiçbirşeye ihtiyacı yoktur. Bizim ibadetimize de ihtiyacı yoktur. Allah Samed'dir. Yani herşey O'na muhtaç, O ise hiçbirşeye muhtaç değildir. İbadete, O'nun değil, bizim ihtiyacımız vardır.

Nasıl ki cesedimiz her an havaya, vakit vakit suya, ekmeğe, çeşitli gıdalara ve ışığa muhtaçtır. Aynen onun gibi ruhumuz da ibadetlere muhtaçtır.

Maddi hayatımızın devamı için maddi gıdalara ihtiyacımız olduğu gibi, ruh ve kalbimizin de manevi gıdamız olan ibadetlere ihtiyacı vardır. Manevi hastalıklarımızın tedavisi ibadetle mümkündür.

Meselâ, bir hasta düşünelim. Doktora gitti. Doktor hastalığının iyi olması için faydalı ilâçları içmesini söylese ve ısrar etse, hasta bu merhametli doktorun ısrarı üzerine dese ki:

"Senin ne ihtiyacın var bana böyle ısrar ediyorsun?"

Bu sözün ne kadar manâsız olduğunu anlarız. İşte bizi yaratan Rabbimiz, merhametiyle midemizin ihtiyacı olan gıdaları yarattığı gibi, ruhumuzun huzur bulması için de ibadetleri emretmiştir.

İbadet ise Allah'ın emir ve yasaklarından ibarettir. Allah-u Teâlâ hazretleri neyi emretmiş ise güzeldir, faydalıdır. Emredilen ibadetlerin başında da Namaz gelmektedir.

Namazda ruhumuzun, kalbimizin ve aklımızın büyük bir rahatı vardır. Üstelik masrafı ve zorluğu da yoktur. Hergün yirmidört saatimizin bir saati, abdesti ile beraber beş vakit namaza kâfi gelir.

Namaz, dinin direği olduğu için çok kıymetlidir. Çünkü direksiz bir bina nasıl yıkılmaya mahkûmdur. Namaz kılmayan insanın dini de yıkılmaya maruzdur.

Müslümanın en büyük özelliği, günde beş vakit kıldığı namazıdır. Namaz kılmayan mânen çok büyük bir zarar etmiş olur.

İnsan pek çok kıymetli aza ve duyu organlarıyla donatılmıştır. Bunların kimisi gözle görülür, kimisi görülmez. Fakat eserleri ile varlığı hissedilir. Her organın vazifesi de başka başkadır. Meselâ, görme organı göz, işitme organı kulak, koku alma organı burundur. Ne göz kulağın vazifesini, ne de kulak gözün veya burunun vazifesini görür. Elimize aldığımız bir çiçeği koklamak için kulak deliğimize götürmediğimiz gibi, bir sesi de burun deliğimizle dinlemeye çalışmayız. Halbuki kulaklarımız da aynı kafada açılmış iki delik, burnumuz da… Ama herbiri ayrı ayrı vazifeler görmek için yaratılmış. Her organı, görevi dışında kullanmak isteyen bir kimse hata etmiş olur.

Aynı bunun gibi **insana verilen akıl da ebedî saadeti kazanmak için verilmiştir.** Sadece dünya işlerimizi görmek için verilmemiştir. Çünkü aklı olmayan hayvanlar dünya işlerini ve ihtiyaçlarını bizden daha kolay yapabiliyorlar. Meselâ, elsiz, akılsız ipek böceği harika örgü örüyor. Zehirli, akılsız bir arı bizim yapamadığımız balı yapıyor. Bülbül, yuvasını kendine göre plânlıyor, harika şekilde inşa ediyor.

Meseleyi başka bir yönden ele alalım.

"Akıl mı kıymetlidir, dünya mı?" denilse, hepimizin vereceği cevap tereddütsüz akıl olacaktır. Çünkü akılsız dünya hiçbir kıymet ifade etmez.

O halde kıymetli birşey kendinden daha kıymetsiz birşeyle değişilir mi? Değişilse gülünç olmaz mı?

Öyleyse insan kendisine verilen akıl ile ebedî saadeti, Cenneti ve Allah'ın rızasını kazanmaya çalışmalıdır. Hep geçici dünya işlerini düşünmeye sarfedecek olursa, aklını yerinde kullanmamış ve değerlendirmemiş olur.

Şu halde yapılacak iş, aklımızı hem dünya saadetimizi, hem de âhiret saadetimizi kazanmada kullanmaktır.

Ne mutlu, akıl nimetini yerinde kullanıp iki cihan saadetini kazananlara.

Bir fikir adamına soruyorlar:

– En çok mahrum olduğumuz şey kalkınma ve ilerleme hamlesi midir?

– Asla

– Öyleyse, nedir?

– Ölçü! diye cevap veriyor.

Evet sevgili gençler, ben de öyle diyorum. Bu gün bizim çocuklarımıza ve gençlerimize en başta vermemiz ve öğretmemiz gereken tek şey, ölçüdür. Yani her hareketin, her davranışın her düşünüşün, her işin en doğru ölçüsünü vermek.

İnanmada ölçü, ibadetde ölçü, ahlâkta ölçü, edepte ölçü, yemede, içmede, yatıp kalkmada, alış verişte ölçü. Kısacası **hayatın başladığı yerden sona erdiği yere kadar her şeyde ölçü.**

İşte o zaman hayatın akış trafiği karışmaz. İnsanlar birbiriyle iyi geçinir. Huzursuzluğa, gürültüye sebep olan her şey ortadan kalkar.

Öyle ise bu ölçünün kaynağı ne olmalıdır?

Bu ölçüyü kim koymalıdır?

Değişmez bir kaidedir. "Yapan bilir, bilen konuşur."

İnsanı her yönüyle en iyi bilen onu yoktan yaratan Allah'dır. İnsanın hayatında uyması gereken ölçüleri koyacak olan da O'dur. O'nun ölçülerine uymayan formüller insanı mutlu edemez.

Allah'ın biz insanlara mesajı ve buyruğu olan Kur'ân-ı Kerîm, ölçülerle doludur. Kur'ân'daki ölçüleri yaşayarak bize anlatmak için de Allah tarafından Peygamberimiz Hazret-i Muhammed (Allah'ın selam ve rahmeti üzerine olsun) görevlendirilmiştir.

Peygamberimizin her hali, her sözü, her işi bizim için uymamız gereken en güzel ölçülerdir. Bu ölçüleri bilen ve ona göre yaşayan insan hata etmez. Yaptığı hareketin, gittiği yolun doğru olup olmadığından şüpheye düşmez.

O insan, âdeta kutup yıldızı gibidir. Yolunu şaşıran onunla yolunu bulur.

İşte Peygamberimize en iyi uyanlar, onun ölçülerine göre hareket edenler, "sahabe" adını alan müslümanlardır. Onlar hayatlarıyla, yaşayışlarıyla Peygamberimizin ölçülerine sahip çıktıkları için Peygamberimiz "Benim sahabelerim yıldızlar gibidirler. Kim onlara uyarsa hidayete ererler." buyurmuştur.

Yine: "Ümmetim için iki şey bıraktım. Kitap ve sünnet. Bunlara uyan kurtulur." buyurmuşlardır.

Yine müslümanlar bozulduğu zaman kurtuluş yolunu göstermek için: "Ümmetimin bozulduğu bir zamanda kim benim sünnetime uyarsa yüz şehidin sevabını alabilir" buyurmuştur.

Netice olarak, insan için en önemli mesele, ölçülü olmaktır.

Vaktiyle bir köyde bir adam ölür. Köylüler cenazeyi defnetmek için bir hoca bulma derdine düşerler. Sağa sola koşarlarken başı sarıklı bir adama rastlarlar. "Tamam, bu işi bu adama gördürürüz." diye düşünürler.

Adam hoca olmadığını söylerse de köylülerden yakasını kurtaramaz. "Hayır, başın sarıklı, sen hocasın, bizim bu işimizi göreceksin" derler.

Adamcağız bilir bilmez, cenazeyi defnetmeye mecbur kalır.

Fakat sıra son görev olan talkın verme işine gelir. Bunu açıktan söylemesi gerektiği için, sözde Hoca'nın bir şeyler uydurup söylemesi icabeder.

Sonunda şöyle der:

– Ey falan, eğer dünyada verdin de alamadın ise, şimdi alırsın.

Yook aldın da vermedi isen, şimdi görürsün.

***

Evet, ne kadar manâlı, düşündürücü bir talkın değil mi?

Her şey bu dünyada bitmiyor. Bu dünya, insanlar için bir deneme, bir tecrübe, bir imtihan yeri. İyi kötü, güzel çirkin, hayır şer, her şey, karışık olarak ortaya konulmuş. İnsana da bunları birbirinden ayırdedecek bir irade verilmiş. Neyin iyi neyin kötü, neyin sevap, neyin günah olduğu,

Allah'ın yolladığı dinlerle belirtilmiş. Peygamberler vasıtasıyla insanlara bildirilmiş.

Dünyada imtihan için bulunan insanın imtihan müddeti ölümle sona ermektedir.

Kabir ve ahiret âlemi ise imtihan neticesinin değerlendirildiği âlemlerdir.

Nasıl ki buğdaylar ekilir. Sonunda sapı samanı bir tarafa, danesi buğdayı bir tarafa ayrılır. İnsanlar da dünyadaki hareketlerine göre âhirette birbirinden ayrılacaklardır.

Yine bir madene ateş verilir, altınla toprak, elmasla kömür birbirinden ayrılır. Kimisi ziynet ve süs eşyası, kimisi yakacak maddesi olur.

Aynı şekilde dünya imtihanından sonra Ebu Bekir gibi elmas ruhlu insanlar bir tarafa, Ebu Cehl gibi kömür ruhlu insanlar diğer tarafa ayrılırlar.

Talkın veren adamın dediği gibi, **dünyada haksızlığa uğrayanların hakkını alacağı ve haksızlık edenlerin de cezasını göreceği bir gün gelecektir.**

Her gecenin bir gündüzü, her kışın bir baharı olduğu gibi, bu dünya gecesinin de bir ahiret gündüzü, ölüm kışının bir diriliş baharı olacaktır.

Öyle ise insan, hesap günü gelip sorguya çekilmeden kendisini hesaba çekmelidir. Her adımını ona göre atmalıdır. Kendisini başıboş, her istediğini yapmakta serbest bir yaratık olarak görmemelidir.

Yaratıkların en şereflisi, yer yüzünün hâkimi olan insan, her yaptığından hesaba çekilecek bir varlık olduğu düşüncesiyle hareket etmelidir.

Ne mutlu, her gün kendi muhasebesini yapabilenlere.

Sevgili gençler!

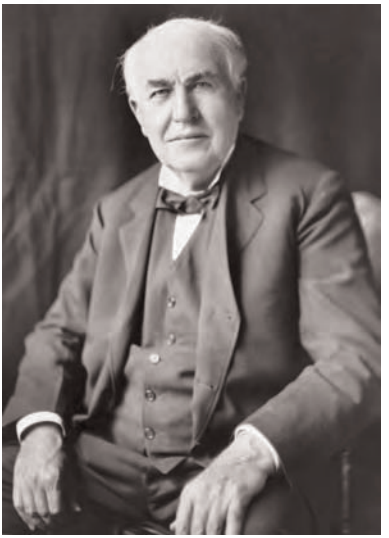
Bir taziye evinde, iki kişi arasında bir münakaşa olmuş. Birisi oradakilere elektriği göstererek:

– "Arkadaşlar şu elektriği bulan Edison da cennete gitmezse kimse gitmez. İnsanlığa ne kadar da büyük hizmet etti," demiş.

Bir başkası da:

– "Hayır, o cennete gidemez," demiş.

Aralarında küçük bir tatsızlık olmuş.

Orada bulunanlardan bir tanıdığım arkadaş, konu ile ilgili görüşümü sordu. İkna edici, inandırıcı bir açıklama istedi.

Ben de arkadaşıma dedim ki:

– Önce bu gibi konuların, yani imana ait meselelerin münakaşa suretinde konuşulmasını İslâm âlimleri doğru bulmuyorlar. Onun için bu gibi konular, bilen birisine, öğrenmek maksadıyla sorulmalıdır. İnadlaşma işin içine girmemelidir.

Meselenin izahına gelince, her şeyin bir ölçüsü vardır. Meselâ elimizde bir maden olsa, birimiz "bu maden yirmidört ayar altın madenidir" dese; birimiz de, "hayır o madenin altınla alâkası yoktur. O altın suyuna batırılmış bir bakırdır" dese, yapılacak iş kuru kuruya ağız kavgası etmek değildir. Bir sarrafa gidip maden ölçme

âleti ile elimizdeki madeni ölçtürmektir. Madenimiz ölçüye konulunca altın mı, bakır mı veya altınsa kaç ayar altındır ortaya çıkacaktır. Bundan daha doğru bir yol var mıdır? Hayır.

Yukardaki misalimizde olduğu gibi Allah da her şeyin ölçüsünü koymuştur.

Bir insan ne yaparsa cennete gider? Ne yaparsa cehenneme gider? Mü'min, kime denir? Münafık, kime denir? Kâfir, kime denir? Bunların Allah katında yerleri neresidir?

Hepsi ayrıntılı bir şekilde İslâm dininde belirlenmiştir. Ölçü, Allah'ın buyruğu Kur'ân-ı Kerîm'de ve İslâmiyettedir.

O halde önce bu ölçünün kabul edilmesi gerekir. Bu ölçü bilinip kabul edildi mi, meselenin çözülmesi çok basittir.

İşte dinimize göre, **ancak imanlı olarak ölen bir kimse cennete gider. İmansız olarak ölen bir kimse cennete gidemez. Demek ki cennete gitmenin şartı, imanlı olarak ölmektir.**

O halde iman ne demektir. Bir kimsenin imanlı olması için ne yapması, neye inanması gerekir? Bunu cevaplayalım.

Bir kimse imanın altı esası olan, Allah'a, meleklerine, kitaplarına, Peygamberlerine, âhirete yani öldükten sonra dirilmeye, kadere, hayrın ve şerrin Allah'tan olduğuna inanır ve bu inancını dili ile söyler, kalbi ile tasdik ederse ve bu imanla ölürse cennete gider.

İmanın altı esası bir bütündür. İmanın iman olabilmesi için bu altı esasından hiç birinde şüphe dahi bulunmaması gerekir. Yani imanın altı esasından beşine inanılmış olsa, tek bir tanesinde bir şüphe bulunsa, o iman tam sayılmaz. Sahibinin cennete gitmesine mani olur.

Bütün bu açıklamalardan sonra, gelelim Edison'un durumuna.

Biz Edison'un nasıl öldüğünü bilemiyoruz. Eğer imanlı olarak ölmüş

ise cennete gidecektir. İnsanlığa yaptığı hizmetlerinin mükâfatını da bol bol alacaktır. Eğer iman etmemişse cennete gidemez. Ama insanlığa faydalı bir ilim adamı olduğu için, çalışmaları cehennemde de olsa karşılıksız kalmayacaktır.

Netice olarak, cennete gitmenin şartı, yalnız insanlığa faydalı olmak değilir. İmanlı olarak ölmektir.

Çünkü **insanlığa faydalı olan, yalnız âlimler değildir. Meselâ öküzler de ilk insanlardan bu tarafa ziraat işinde insanlığa en büyük hizmeti vermişler, hâlâ da vermeye devam etmektedirler.**

Diğer taraftan, Edison, insanlığa yaptığı hizmetin karşılığını, yaşarken görmüştür. Dünyanın en şöhretli, en saygın ve de en zengin kişileri arasında yerini almıştır. O, Allah'ın yarattığı elektriği ışık enerjisine çevirdiği için dünyada bu itibar ve şerefi elde etmiştir. **Ahirette de aynı şeref ve itibarın devam etmesi, onun elektriğin yaratıcısı olan Allah'ı tanıyıp ona inanması ile ilgili bir olaydır.**

Sözün özü, her şeyde ölçüyü bilmek önemlidir. Ölçü bilinince yersiz münakaşalara sebep kalmaz.

Ölçü bilinmeyince de münakaşa ile bir yere varılmaz.

Bu izahlardan sonra arkadaşım memnuniyetini belirterek teşekkür etti.

Evet sevgili genç kardeşlerim, bize düşen ilmimizi arttırmaktır. Hayatımızın her safhasında değişmez ölçüler veren dinimizi, İslâmiyeti iyi öğrenmektir.

Onun için vakitlerimizi hiç boşa geçirmeyelim, sağlam kaynaklardan okuyarak ve sorarak İslâmiyeti öğrenelim.

Çünkü, İslâmiyet, hayat yolunda doğruları bulup görmemiz için, bizim elimizde pusuladır, pusulasını yitiren yolunu şaşırır.

Ne mutlu pusulaya uyup doğru istikamette, hak yolunda gidenlere. Allah bizleri de onlardan eylesin, amin.

Şeyh Sâdi anlatıyor:

"Bir gece yola çıkmak niyetiyle uyumuştum. Seher vakti kalktım, kervanın izine düştüm. Yolda korkunç bir kasırga çıktı. Dünya kapkaranlık kesildi.

Kafile içinde nazlı büyütülmüş, yolculuk görmemiş bir kız çocuğu vardı. Bir havlu ile babasının yüzündeki tozları siliyordu. Babası: "A benim nazlı, peri çehreli kızım, dedi, beni çok sevdiğin için yüzüme toz konduğunu istemiyorsun. Konarsa canın sıkılıyor. Fakat kızım, bu toz hiçtir. Asıl toz, öldüğüm zaman konacaktır. Hem de o kadar konacak ki, havlu ile temizlenmesi mümkün olmıyacaktır."

Evet sevgili genç kardeşlerim, ana babamıza ve sevdiklerimize dünyada yardımcı olduğumuz gibi, öldükleri zaman da yardımcı olmalıyız.

Onlara öldükten sonra en büyük yardımımız dua iledir. Bunun da en kabul olanı, beş vakit namazı kıldıktan sonra yaptığımız dualardır.

Eğer ana babamızı çok seviyorsak, onlara iyilikler yapmak istiyorsak, beş vakit namazımızı aksatmadan kılıp sonunda dua edelim. Çünkü "mü'minin mü'mine en büyük iyiliği, dua iledir" buyurulmuştur.

Cenab-ı Hak'kın iki çeşit kanunu vardır. Biri tekvinî, biri de teşriîdir.

Tekvinî olan kanunlar, dünyada hüküm süren yerçekimi kanunu, suyun kaldırma kanunu, ateşin yakma kanunu gibi kanunlardır. Bu gün **tabiat kanunu** da denilen bu kanunlar, Allah'ın varlık âlemine koyduğu, yaradılışla ilgili ana kurallardır.

Tekvinî kanunlar Cenab-ı Hak'kın iradesine dayanmaktadır. Bu kanunlara uygun hareket eden insan, dünya işlerinde başarılı olur. Aykırı hareket ettiği takdirde başarısız olur, zarar görür.

Yani bu kanunlara uygun hareket eden, mükâfatını dünyada peşin, ertelenmeksizin gördüğü gibi; uygunsuz hareket eden de hemen cezasını görür.

Meselâ, ateşi dikkatli kullanan yemeğini pişirir, faydasını görür. Dikkatsizlik edense, elini yakar, yangına yol açar, cezasını görür.

Teşriî kanunlara gelince, bu da Cenab-ı Hak'kın kullarından dinî isteklerini, emir ve yasaklarını içine alır. Kelime-i şehadet, namaz, oruç, hac, zekat gibi. Bu çeşit kanunlar da Allah'ın kelam sıfatına dayanır.

Allah'ın bu kanunlarına inanan ve uyan kimseler, **mü'min ve müs-**

lüman adını alır. Bu emirlere uyup uymamanın mükâfatı ve cezası dünyada verilmez. Daha çok âhirete bırakılır. Bazan dünyada da ibret için verildiği olursa da asıl netice âhirette görülür. Meselâ, inanan insan mükâfat olarak cennete girerken, inançsız insan da cehenneme gider.

Demek oluyor ki, dünyada da, âhirette de başarılı olmanın yolu, Yüce yaratıcımızın kanunlarına uymaktan geçer.

O halde ideal bir insan, nasıl olmalıdır? Bu sorumuzu bir misal vererek açıklayalım.

Meselâ, üç kişi düşünelim. Bunların üçü de bahçıvan olsun. Bunlardan birisi Allah'ın tekvinî kanunlarına uygun hareket ediyor. Tarlasının ekimini, sürümünü, gübrelemesini, budamasını zamanında yapıyor. Bahçıvanlık işlerinde son derece titiz ve eksiksiz hareket ediyor, fakat bunun yanında teşriî kanunlara uymuyor. İnancı, ibadeti hiç yok.

İkincisine gelince, bu da bahçesinin ekimine, dikimine, sürümüne hiç dikkat etmiyor. Tekvinî emirlere uygun hareket etmiyor. Diğer taraftan Allah'ın teşriî emirlerine, yani ibadetlerine çok titiz davranıyor. Helala, harama çok dikkat ediyor.

Üçüncüsü ise, bahçesine bakmada çok titiz davranıyor. Ekmede, sürmede, sulamada, gübrelemede gerekli şartlara uygun hareket ediyor. Diğer taraftan zamanı gelince namazını da kılıyor, ibadetlerini de yapıyor.

Şimdi bu üç arkadaştan birincisi, dünyada tekvinî kanunlara uymanın mükâfatını alırken, âhirette teşriî kanunlara uymamanın cezasını görecektir. Âhiret itibariyle, büyük bir zarar edecek ve pişmanlık duyacaktır. Kafirler ve fasıklar gibi.

İkincisi, tekvinî kanunlara uymamanın cezasını çekecek, dünya nimetlerinden mahrum olacaktır. Fakat teşriî kanunlara uymanın mükâfatını

âhirette alacaktır. Tembel müslümanlar gibi.

Üçüncüsü ise hem tekvinî kanunlara, hem de teşriî kanunlara uyduğu için, Allah'ın nimetlerinden dünyada da, âhirette de faydalanacak ve her iki âlemde de rahat edecektir.

İşte ideal insan, mükemmel insan; Cenab-ı Hak'kın koyduğu her iki kanuna da uygun hareket eden insandır.

Dünyası için âhiretini, âhireti için dünyasını ihmal etmez. Her ikisine de gereken değeri verir. Dengeyi iyi kurar.

Hayatın maddî ihtiyaçlarını karşılamak için Allah'ın tekvinî kanunlarına uyarken; manevî, rûhî, kalbî ihtiyaçlarını karşılamak için de teşriî kanunlara uygun hareket eder.

Hayatını bu şekilde dengeleyen bir insan gerçek huzuru bulur. Bu dengeyi kuran cemiyetler, toplumlar, hızlı şekilde kalkınır.

Dünya ve âhireti düzenleyen bu iki kanunun her ikisine birlikte uymayı emreden İslâmiyet, insanlığı gerçek huzura, gerçek ilerlemeye götüren hak dindir.

Öyle ise müslümanların geri kalışlarına sebep, dinleri değil, dinlerini anlamaktan ve yaşamaktan uzaklaşmalarıdır.

Çünkü İslâmiyetin esaslarını içinde bulunduran Kur'ân, Cenab-ı Hak'kın tekvinî ve teşriî kanunlarına birlikte uyulmasını emreder.

Dünya ve âhiret saadetini isteyenler, Kur'ân'ın bu emrine uymalıdır.

Ne mutlu yüce yaratanımızın tekvinî ve teşriî kanunlarını bilip ona göre yaşayanlara.

İşte onlar, ideal ve mükemmel insanlardır.

Şeyh Sadi anlatıyor:

"Aklımdadır, çocuktum, bir bayram günü babamla dışarı çıktım. Bakarak, eğlenerek insanlar ile meşgul oldum. Kalabalık içinde babamı kaybettim. Canım sıkıldı, korktum, feryat ettim.

Babam sesimi işitince koştu, geldi, kulağımı hafif çekti: "Seni yaramaz seni; sana kaç kere elimi bırakma, demedim mi? Küçük çocuk yalnız gitmeyi bilmez. Görülmeyen yola gitmek güçtür." dedi.

***

İşte insan hayat yolunda çocuk gibidir. İyilerin yolunu tutmalıdır. Kâmillerin ellerine yapışmalıdır. Yoksa alçak insanların içine düşer. Saygınlığını, şerefini kaybeder.

Yeni yürüyen çocuk duvarı tuta tuta yürür. Allah'ın Kitabı ve Peygamberin Sünneti sağlam duvarlara benzer. İnsan doğru yolda yürümek için ona tutunmalıdır.

Kim Peygamberimizin sünnetine yapışırsa selamete erer. Kim de ondan elini gevşetirse sıkıntı çeker, korkar, feryat eder.

Bu gün bütün insanlık, Allah'ın kopmaz ipi olan Kur'ân ve Sünnetin emirlerinden elini gevşettiği ve uzaklaştığı için perişan olmuştur. Bu perişanlıktan kurtuluşun tek çaresi, yeniden Kur'ân ve Peygamber ahlâkı ile ahlâklanmaktır.

Öyle ise fert, aile ve cemiyet olarak İslâm terbiyesini kendimize rehber edinelim. Ona tutunalım. Elimizi gevşetmeyelim.

Fırına gider ekmek alırız. Manava gider sebze, meyve alırız. Fakat bunları karşılıksız aldığımız olmamıştır. Mutlaka fiatını ödemişizdir. İyiliğini, yardımını gördüğümüz insanlara karşı teşekkür etmeyi bir borç bilmişizdir.

Peki hayatımızın devamı için lâzım olan hava, su, güneş, ekmek ve çeşit çeşit yiyecekler gibi sayısız nimetleri yoktan yaratan ALLAH'a karşı vazifelerimizi düşündük mü?

İşte nimetlerin hakiki sahibi olan Yüce Rabbimize karşı kulluk borcumuz şu üç şeydir: Zikir, Şükür, Fikir.

İnsanın, herhangi bir nimeti yemek ve içmek için eline aldığı zaman **"Bismillah"** demesi zikirdir. Yeyip içtikten sonra **"Elhamdülillah'"** demesi şükürdür.

Diyelim ki yemek için elimize bir elma aldık. Görüyoruz ki elimizdeki elmanın rengi gözümüze, tadı dilimize, kokusu burnumuza hoş geliyor. Dişimize göre bir yumuşaklığı var. İçine konulan gıdası, vücudumuza yarayışlı.

O halde bize görme, koku ve tat alma duyularını veren kim ise, elimizdeki elmayı da bize rızık olarak yaratan O'dur. Çünkü bütün insanlar bir araya gelip var güçleriyle uğraşsalar, bir elmayı yapamazlar. İnsanların yapamadığı bir şeyi bilgisi, işitmesi, görmesi olmayan ağaç hiç yapamaz. Öyle ise bu elmayı yaratan, herşeyin yapımcısı olan ALLAH'dır. Bütün bunları düşünmek fikirdir, tefekkürdür.

Harun Reşid'in oğullarından birisi pek öfkeli olarak babasının huzuruna geldi. "Filan çavuşun oğlu anneme sövdü" dedi.

Harun devlet erkânına sordu:

"Ona ne ceza vermek lâzımdır?"

Erkânın birisi: "Onu öldürmek lâzımdır."

Bir diğeri: "Dilini kesmek lâzımdır."

Başka birisi: "Malını alıp kendisini hapsetmek lâzımdır," dediler.

Bu sözleri dinledikten sonra Harun şöyle dedi:

"Çocuğum! Onu affetmek daha iyi bir hareket olur. Eğer affetmezsen, söylediği aynı sözü ona iade et. Ama onun söylediğinden fazla söyleme. Çünkü o zaman intikam haddini geçmiş, hak sınırını aşmış olur. Ve senin tarafından karşındakine zulüm yapılmış olur."

***

Evet büyüklere göre büyüklüğün ölçüsü de değişiyor. Büyükler ne güzel demişler: "Kükremiş bir arslan ile boğuşan insan yiğit değildir. Asıl yiğit odur ki öfkelendiği vakit dahi, hakikattan ayrılmaz, öfkesine kapılıp nefsine uymaz, hiddetini yenmeye çalışır."

Kendi kendimize soralım. Acaba biz de öfkemize hakim olup o yiğitlerden olabiliyor muyuz? Olabiliyorsak ne mutlu.

Ceylan ilkokulu yeni bitirmişti.

Bir gün babası Ceylan'ı aldı. Üstadı Bediüzzaman Hazretlerine götürdü. Bediüzzaman, Ceylan'ın babasına sordu:

– Oğlun mu?

O da:

– Evet, dedi. Fırsat düşmüşken çocuğun okul işini danışayım istedim. Efendim, çocuk çalışkan ve zeki, onu yüksek mekteplere vermek istiyorum, ne buyurursunuz?

Bediüzzaman:

– İyi! Zeki ve çalışkan olduğu için, evvelâ benden iman dersi alsın. Sonra yüksek okula devam etsin, buyurdu.

Ceylan'ın babası böyle bir cevap beklemiyordu. Yine de bu isteği kabul etti. Çünkü üstadına çok bağlıydı. Her meselesini O'na danışır ve ne derse öyle hareket ederdi.

Bediüzzaman'ın Ceylan'a verdiği ilk ders, doğruluktu.

Buyurdu ki:

– Hiç yalan söylemeyeceksin, daima doğru olacaksın.

İnsanlığın en doğru ve değişmez rehberi, yol göstericisi Peygamberlerdir. Peygamberlerin sonuncusu, Alemlere Rahmet olarak gönderilen Peygamberimiz Hazret-i Muhammed Aleyhissalatü Vesselâmdır.

O, insanlığa her şeyde rehber olduğu gibi güzel ahlâk hususunda da biricik rehberdir. Peygamberimizin değişmez tek rehberi de Allah'ın Kitabı Kur'ân-ı Kerîm'dir.

Cenab-ı Hak kâinatı insan için, insanı da kendisine kulluk etmesi için yaratmıştır. Bu kulluk vazifelerinin neler olduğunu, insanın dünyaya niçin geldiğini, nereden geldiğini, dünyadan nereye gideceğini öğretmesi için de Peygamberlerini göndermiştir. Peygamberlerin, neyi ders vermeleri gerektiğini bildirmek için de onlara kitaplarını indirmiştir.

İşte dünya bir dershane, bir okuldur. İnsanlar da o okulun öğrencileridir. Peygamberler de dünya dershanesinde ders veren öğretmenlerdir. Ders verdikleri, okuttukları kitapları da kutsal kitaplardır. Sonuncusu da Kur'ân-ı Kerîm'dir.

Burada akla şöyle bir soru gelebilir. Acaba Kur'ân-ı Kerîm'in hükümleri değişmez mi?

Kur'ân değişmez ve değiştirilemez hakikatlere sahiptir. Kur'ân insanlığı ebediyete kadar aydınlatacak olan manevî bir güneştir. Kur'ân, Allah sözü olduğu için ezelden gelmiş ebede gidecektir. O, insanların söyledikleri sözlere benzemez. Zaman ihtiyarladıkça Kur'ân gençleşmektedir.

Her asrın meselelerine, o asırda inmiş gibi cevap verir ve çözüm getirir. Zamanın değişmesiyle hükümleri değişmez.

İnsanlık için güneş, hava, su, ekmek ne kadar önemli ve değişmez ise, Kur'ân da en az o kadar önemli ve değişmezdir. Maddî hayatımızda onlara ne kadar muhtaçsak, manevî hayatımız için de Kur'ân'a o kadar muhtacız.

İşte her meselede olduğu gibi güzel ahlâkın bilinmesinde de değişmez kaynağımız Kur'ân'dır.

"Peygamberimizin ahlâkı nasıldı? diye Hazret-i Ayşe annemize sormuşlar. O da:

"Onun ahlâkı, Kur'ân ahlâkı idi" diye cevap vermiş.

Öyle ise güzel ahlâkın kaynağı, Kur'ân ve Peygamberimizin yaşayışıdır. Bütün insanlığın ve bizlerin örnek alması ve bilip yaşaması gereken ahlâk, Kur'ân ahlâkıdır.

Bu hususta Peygamberimiz şöyle buyurmuştur: "Ben, ancak güzel ahlâkı tamamlamak için gönderildim."

Peygamberimizin bu sözlerinden de açıkça anlaşılıyor ki güzel ahlâkın kaynağı Peygamberimizin yaşayışıdır. Yani sözleri, işleri ve hareketlerinden ibaret olan sünnetleridir.

Burada önemli bir soruya cevap verelim. Bazıları "Peygamberin yaşadığı gibi yaşamak için Peygamber olmak lâzım. Biz Peygamber miyiz?"

veya “bu zaman Peygamber zamanı mı?” diyerek itirazda bulunuyorlar.

Halbuki Peygamberimiz insanlar içinden seçilmiştir. İnsanlara örnek olması için gönderilmiştir. Onun için Peygamberimizin her hali harika değildir.

Ancak Peygamber olarak seçildiğini ispat etmek için ara sıra mucizeler, yani bazı harika haller göstermiştir. Onun dışında, o da yer içerdi. O da acıkır, susuzluk çekerdi. O da hasta olur, tedaviye başvururdu. O da düşmanı ile harp ederken, zırh giyer, silah kullanırdı. Onun da aile hayatı vardı.

Kısacası, Cenab-ı Hak Peygamberimizi, biz insanların örnek alması için göndermiştir. Örnek alınmaya, taklid edilmeye en lâyık olan da O’dur.

Onun için her çocuğun ilk okuyup öğreneceği hayat, Peygamberimizin hayatı olmalıdır.

Öyle ise “O Peygamberdi, biz Peygamber miyiz” sözü yanlıştır.

***

Şimdi güzel ahlâkın önemine dair bazı hadis-i şerîflere göz atalım.

Güzel ahlâkın önemi ile ilgili Peygamberimiz şöyle buyurmuşlardır:

“Sizin imanca en güzeliniz, ahlâkça en güzel olanınızdır.”

“Allah Teâlâ’ya, kullarının en sevgilisi, ahlâkça en güzel olandır.”

Peygamberimiz (sav) şöyle dua buyururdu:

“Allahım! Ben, senden sağlık, afiyet ve güzel ahlâk dilerim.”

Bazıları "Huy canın altındadır. Can çıkmayınca huy çıkmaz." diyerek ahlâkın değişmiyeceğini savunurlar.

Bu söz her yönüyle doğru değildir.

Çünkü Peygamberimiz bir hadislerinde: "Ahlâkınızı güzelleştiriniz." diye emir buyurmuşlardır.

Ahlâkı değiştirmek mümkün olmasaydı, Peygamberimiz böyle emir buyurur muydu?

Nefisleri ile mücadele eden kimselerden, güzel ahlâkı kazananlar her zaman görülmektedir.

Terbiye edilerek hayvanlar, otlar, çiçekler bile bazı değişiklikler gösterirken, hiç insanoğlu değişiklik göstermez mi?

Demek insandaki huyları değiştirmek güçtür, fakat imkansız değildir.

Geçenlerde bir arkadaşımla sohbet ediyorduk. Konu ahlâktan açıldı. Arkadaşım, ahlâklı insanın seçiminin çok zor olduğunu söyledi. Niçin? diye sorduğumda:

"Çünkü ahlâkî değerler herkese göre değişir. Birine göre ahlâklı dediğimiz, diğerine göre ahlâksız olabilir" dedi.

Eğer, insanlığın kabul ettiği ortak bir ahlâk ölçüsü olmazsa arkadaşım bu sözünde haklıdır. Çünkü, herkes kendine göre bir ahlâk ölçüsü kor ve kişiden kişiye ahlâk anlayışı değişik olur. Bu ise insanlar arasındaki birlik ve beraberliği yok eder. Çok değişik anlayış ve yaşayış şeklinin sergilenmesine sebep olur.

Halbuki ortak bir ahlâk ölçüsü olması halinde, değişmez kaideler ortaya çıkar. Böylece ailede, cemiyetde iyi ve kötü kavramlar kişilere göre değişmez. Bundan birlik ve dirlik doğar.

İnsanı yaratan Cenab-ı Hak olduğu gibi, insan hissiyatını en iyi bilen de O'dur. İnsan için hangi hareketi yapması iyi ve faydalı, hangi hareketi yapması kötü ve zararlı olduğunu tayin edecek olan da O'dur.

Çünkü, bir makinayı yapan usta kim ise o makinanın nasıl çalıştırılması gerektiğine dair tarif ve katalog yazacak da aynı ustadır. Makinanın çalıştırılmasında ustasının yazdığı kataloğa ve yaptığı tarife uyulması nisbetinde randıman alınır. Uyulmaması nisbetinde arıza ve aksamalar görülür ve verimlilik düşer.

İşte Cenab-ı Hak insanı yaratmış ve Kur'ân'ı insana katalog olarak göndermiş, Peygamberimizi de tarif edici ve uygulayıcı tayin etmiştir. Onun için müslümanın ahlâk ölçüsü tekdir, değişmez. Müslümanın ahlâkı, Peygamber ahlâkı ve İslâm ahlâkıdır.

Makina misalinde olduğu gibi biz, küçük-büyük her işimizde, her hareketimizde Peygamberimizin ahlâkını, yaşayışını, sözünü dinlediğimiz ve uygulayıcısı olduğumuz takdirde huzurlu oluruz. Şahsî hayatımıza, aile hayatımıza ve cemiyet hayatımıza kazandırmış oluruz. Aksi takdirde kendimize göre koyacağımız ahlâk ölçüleri, bizi daima huzursuz edecektir.

Bu konuya bir misal verip sohbetimizi bitirmek istiyorum:

Abdullah'ın oğlu Sâib, Mekke fethedildiği gün, Peygamberimizin yanına gelmişti. Hz. Osman'la Züheyr O'nu Peygamberimize övmeye başladılar. Peygamberimiz onlara:

"Cahiliyet devrindeki arkadaşımı bana öğretmeyin" dedi. Saib:

"Evet, Yâ Resûlallah, sen, ne güzel arkadaştın" dedi.

Peygamberimiz, Saib'e:

"Hoş geldin, kardeşim ve ortağım. Sen, benim hayırlı bir ortağımdın. Sen ne güzel ortaktın. Ne riya ve gösteriş bilir, ne de arkadaşınla çekişirdin" dedi. Saib de:

"Babam, anam sana fedâ olsun. Sen de ne riya, gösteriş bilir, ne de arkadaşınla çekişirdin" dedi. Peygamberimiz:

"Ey Saib, cahiliyet devrinde yaptığını gördüğüm o iyi şeyleri sen müslüman olarak da yap. Misafirleri ağırla. Yetimlere bak. Komşularınla iyi geçin" dedi.

İşte burada, misafirleri ağırlamanın, muhtaçlara yardım etmenin, komşularla iyi geçinmenin, gösterişten kaçınıp herşeyi Allah için yapmanın güzel ahlâk olduğu anlatılmıştır.

Başka bir husus da, bazen müslüman olmayanlarda, müslüman ahlâkının bulunabildiği hakikatıdır. Bazen de müslümanda müslümana yakışmayan ahlâk olabilir.

O halde güzel ahlâk, İslâm ahlâkıdır. Peygamber ahlâkıdır. Kimde olursa olsun sevilir. Çirkin ahlâk kimde olursa olsun yerilir. Ne mutlu Peygamberimizin ahlâkı ile ahlâklanıp, O'nun yolundan gidenlere.

sabrın acizlikten farkı nedir?

Cenab-ı Hak insana birçok duygu ve hisler vermiştir. İnsan bu hisleri yerinde kullandığı takdirde hem dünyada hem de âhirette mutlu olur. İşte bu hislerin en önemlilerinden biri de sabırdır.

O halde sabır nedir?

Sabır, acıya katlanmak, istenilmeyen durumlar karşısında telaş göstermeden karşı koymaktır. Zorluklara göğüs germektir.

Bir sene içerisinde yaz, kış, bahar mevsimleri olduğu gibi; insanların hayatında da acı-tatlı günler vardır. Her zamanı aynı değildir.

İşte insana düşen, acılar ve zorluklar karşısında sabretmektir. Bir âyet-i kerîmede: "Şüphe yok ki, Allah sabredenlerle beraberdir" buyuruluyor.

Sabrın sonu selamettir. Sabır acıdır, fakat sonucu tatlıdır. Nasıl ki, vücudun sıhhat bulması için ameliyat acıdır. Fakat sonunda sıhhate kavuşmak tatlıdır. O sıhhatin tatlılığı için, ameliyatın acılığı karşısında sabretmek güzeldir, akıllılıktır.

Ancak, giderilmesi mümkün olan bir kötülüğü gidermeden sabretmek veya aşılması mümkün olan bir zorluğu aşmaya çalışmayıp sabır göstermek sabır değildir. Bu bir acizlik ve tembelliktir. Onun için Peygamberi-

miz: **"Allah'ım, ben acziyetten ve tembellikten sana sığınırım"** buyurmuştur.

Demek ki insan, karşısına çıkan bir meselenin çaresi varsa çaresini aramalıdır.

O işin halledilmesi için, başarıya ulaşmak için elinden gelen gayreti göstermelidir.

Yes'e düşmemelidir.

Ümitli olmalı, başarıya ulaşmak için çalışmada sabretmelidir. Çünkü ümitsizlik yükselmeye, ilerlemeye, zorlukları aşmaya en büyük engeldir.

Eğer, karşısına çıkan bir meselenin çaresi yoksa; kaza-bela, bazı hastalıklar, deprem, ölüm vesaire gibi…

O zaman da boş yere dövünmenin bir manâsı yoktur.

"Allah'tan gelmiştir. Bir hikmeti vardır" deyip, sabretmelidir.

Allah'a teslim olup tevekkül etmelidir.

Karşılığında alınacak sevabı, mükafatı düşünmelidir.

Dünyanın bir imtihan yeri olduğunu aklına getirmelidir.

İnsan, hayat yolunda birçok imtihanla karşılaşır. Bu imtihanların kazanılmasında sabrın önemi çok büyüktür.

"Sabreden derviş muradına ermiş."

"Sabır ile koruk helva olmuş" sözleri meşhurdur.

İhlâs: Sırf Allah emretmiş olduğu için ibadet etmektir. Yapılan ibadet ve işlerde hiçbir karşılık ve menfaat beklemeden yalnız ve yalnız Allah rızasını esas maksat ve gaye edinmektir.

İhlâsın karşıtı **riya,** yani gösteriştir.

Cenab-ı Hak'kın rızası, yalnız ihlas ile kazanılır.

Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselam buyurmuştur ki:

"Şüphe yok ki Allah, sadece kendisi için yapılan ve kendi rızası için istenen bir işi kabul eder."

Bir insan için ihlaslı olmak en yüksek bir ahlâktır. En büyük kuvvet kaynağıdır. İhlâsla çalışanı Cenab-ı Hak her işinde muvaffak eder.

***

Bir zaman maneviyat büyüklerinden bir zatı ziyaretimde, ihlâsın önemini anlatan bir hikaye anlatmıştı. Hikaye şöyleydi:

Hazret-i Âdem yeryüzüne indirildiğinde geyikler bunu haber almışlar, bir grup geyik sırf Allah için Âdem Aleyhisselâmı ziyarete gitmişler. Âdem Aleyhisselam bunların ziyaretinden çok memnun olmuş. Bunların sırtlarını sıvazlayıp okşamış.

Bunlar ziyareti yapıp döndükten sonra diğer arkadaşları, üzerlerinde çok güzel bir koku olduğunu söylemişler. Bu kokuyu nereden süründüklerini sormuşlar. Bunlar da, yeryüzüne yeni gelen Âdem Aleyhisselamın ziyaretine gittiklerini, onun kendilerini okşadığını söylemişler. Belki onun elinden bulaşmış olabileceğini belirtmişler.

Bunun üzerine diğer grup da Âdem Aleyhisselamı ziyaret için gitmişler. Âdem Aleyhisselâm onları da okşayıp sevmiş. Fakat bunlarda öyle bir koku görülmemiş.

Bundan anlaşılıyor ki birinci grup sırf Allah rızası için, ihlâsla ziyarete gitmişler. Cenab-ı Hak da onlara çok güzel bir misk kokusu vermiş. O cins, misk geyiği olarak hep güzel kokmuş ve çok kıymet kazanmış. İkinci grup ise güzel kokmak niyeti ile ziyarete gittikleri ve Allah rızasını esas almadıkları için, o kokudan mahrum kalmışlardır.

Öyle ise Allah'ın yanında kıymetimizin olması için, her işimizde ihlâsı, Allah rızasını esas almalıyız. Allah rızası dışında başka bir menfaat gözetmemeliyiz.

***

Riyâ: Özü, sözü bir olmamak. İnandığı gibi hareket etmemek. İki yüzlü davranmak. Gösteriş için yapılan hareket, demektir.

Riyâkâr bir insan, temiz ruhlu, iyi huylu bir insan değildir. Yaptığı işlerin mükâfatını, karşılığını Allah'dan istemeğe yüzü olmaz.

Riyâ ve gösteriş, son derece çirkin bir ahlâktır.

Şeyh Sâdi anlatıyor:

"İşittim ki, bir Padişahın şehzadelerinden birisi kısa boylu, gösterişsiz imiş. Öbür kardeşleri ise uzun boylu, güzel yüzlü imişler.

Bir gün Padişah o kısa boylu oğluna, onu beğenmediğini sezdiren mânâlı bir bakışla bakmış.

Zeki şehzade işi anlamış. Babasına lâzım gelen hürmeti gösterdikten sonra şöyle demiş:

"Şah baba!

Akıllı kısa, cahil uzundan daha iyidir.

Boyca her büyük olanın, kıymetçe daha iyi olması lâzım gelmez."

Evet sevgili gençler!

İnsan görünüşe aldanmamalıdır. Fizik güzelliği önemli değildir. Asıl önemli olan, ahlâk güzelliğidir.

Yine önemli olan, boy pos değildir. Akıllılık, bilgi ve hüner sahibi olmak önemlidir.

Allah da insanları inançlarına, ahlâk güzelliklerine, işlerine ve bilgilerine göre değerlendirecektir.

Öyle ise bizler imanımızı kuvvetlendirmeye, ahlâkımızı güzelleştirmeye, bilgimizi arttırmaya çalışalım.

Şeyh Sâdi anlatıyor:

"Bir şahsa birisi gıybet ederek dil uzattı. Orada bulunan bir yüksek âlim ona şöyle dedi:

– Benim yanımda kimseyi kötülükle anma. Beni kendi hakkında kötü zanna düşürme. Çünk sen birisini gıybet edersen, ben seni fena bilirim. Hem de bu gıybetten ne çıkacak bilmem ki. Kabul edelim ki sen onu gıybet etmekle, onun derecesinden bir şey eksilttin. Fakat bu eksilen şey, senin derecene ilave edilmez ki…"

***

Evet sevgili kardeşlerim, ibret alınacak ne güzel bir öğüt değil mi? Çünkü gıybet eden bir insan Allah'ın yasakladığı bir işi yapmakla günah işliyor. Böylece kendi derecesini düşürmüş oluyor.

Sonra başkasını kötülemekle kendisine bir kazanç sağlamış olmuyor.

Öyle ise insan bu çok çirkin günahı işleyip kendisini çirkinleştirmemelidir.

Öyle ise gıybet nedir? Gıybetle ilgili bilmemiz gerekenler nelerdir? Şimdi bunlar üzerinde duralım.

***

Gıybet: Arkadan çekiştirmek. Hazır olmayan birisinin aleyhine konuşmak. Birisinin gıyabında hoşuna gitmeyen bir şeyi söylemek. Eğer söyle-

nen bir şey doğru ise gıybettir. Eğer söylenen şey doğru değilse hem gıybet, hem iftiradır. İki katlı çirkin bir günahtır.

Cemiyette bazı kimselere gıybet ediyorsun deyince itiraz edip: "Niye gıybet olsun, yalan söylemiyorum ki, var olan şeyi söylüyorum. Olmayan bir şeyi söylemiyorum" derler.

İşte yukardaki tarif, böylelerin itirazının yersiz ve yanlış olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

GIYBETİ KİMLER YAPAR?

Birisine karşı düşmanlığı olan, birisini çekemeyip kıskanan veya birisiyle inadlaşmış olan insanlar, en çok gıybet yapanlardır. Ve böylelerin karşı tarafa karşı kullandığı alçak bir silahdır.

Haysiyetli, şerefli, vakar sahibi insanlar böyle bir silaha tenezzül edip kullanmaz. Bu hususta büyüklerden birisi: "Düşmanıma gıybetle ceza vermekten nefsimi yüksek tutuyorum ve tenezzül etmiyorum. Çünkü gıybet, zaif, zelil ve aşağıların silahıdır." demiştir.

Demek oluyor ki aklı başında, kalbi, vicdanı bozulmamış bir insan, gıybet gibi çok çirkin bir işi yapıp kendisini alçaltmaz.

GIYBETİN YAPILABİLECEĞİ YERLER VAR MIDIR?

Mecburiyet karşısında gıybetin yapılmasına müsaade edilen bazı özel durumlar vardır. Bunları bir kaç maddede toplayabiliriz.

Birincisi: Birisi sana haksızlık yapsa, o haksızlığı gidermek maksadıyla yetkili birisine şikayette bulunmak gıybet olmaz.

Birisi de: Bir kişi, başka bir kişiyle ortaklık veya arkadaşlık yapmak için seninle istişare etse, yani o kişi hakkında "nasıldır?" diye sana sorsa; sen de sırf istişarenin hakkı için "Onun ile ortak olma, arkadaşlık yapma, çünkü zararı olur." desen, bu gıybete girmez. Fakat bu söz, ona düşmanlık niyetiyle söylenmemeli.

Birisi de: Kişiye hakaret için değil, tarif etmek için: "O topal adam falan yere gitti" desen, bu gıybet olmaz. Çünkü bu sözde küçümseme ve alaya alma düşüncesi yoktur.

Biri de: İşlediği kötülükle gururlanan, övünen, zulümden lezzet alan adamın gıybeti olmaz.

GIYBET EDEN VEYA İSTEYEREK DİNLEYEN NE YAPMALI?

Mümkün olduğu kadar gıybet yapmaktan ve gıybet dinlemekten kaçınmalıdır.

Eğer böyle bir hata yapılmış ise "Allahım bizi ve gıybet ettiğimiz kişiyi mağfiret eyle," diye dua edilmeli. Sonra da gıybet edilen adamla karşılaştığı zaman: "Bana hakkını helal et" demeli… Helallık almaya çalışmalıdır.

GIYBETİN ZARARLARI NELERDİR?

Gıybet yapan insan hakkında buyurulmuştur ki:

"Ateş nasıl odunu yer bitirir ise, gıybet de güzel amelleri öyle yer bitirir."

Kur'ân-ı Kerîm'de, Cenab-ı Hak, gıybeti yasak etmiştir ve gıybetin çok zararlı bir şey olduğunu belirtmiştir.

Gıybet cemiyet hayatını zehirleyen bir iştir. Aklı başında, kalbi bozulmamış bir insan, bu işi yapmaktan şiddetle sakınır.

Âyette gıybet eden kimsenin durumu; canavar gibi arkadaşını diş ile parçalamaya benzetilmiştir.

İşte insan olan bir insan, dişini böyle bir şeye bulaştırmaz. Çünkü bir insan için, insan eti yemek kadar iğrenç bir şey olamaz.

GIYBETİN ÇİRKİNLİĞİ İLE İLGİLİ HİKÂYE

Şeyh Sâdi anlatıyor:

"Çocukluğumda zaman zaman ibadet etmeğe heveslenirdim. Geceleri kalkıp ibadet ederdim.

Bir gece babamla oturmuş, gözlerimi yummamış, Kur'ân-ı Kerîm elimde sabahlıyordum. Ev halkı ise yanımızda uyuyorlardı.

Babama şöyle dedim:

"Ne olur şunlardan birisi kalkıp iki rekat namaz kılsa. Ölü gibi uyuyorlar."

Babam şöyle dedi:

"Canım oğul, başkasını çekiştireceğine, keşke sen de uyuyaydın."

Sevgili gençler!

Çocuktum, tırnaklarımı dişimle kopardığımı gören öğretmenim yanıma geldi.

Eli ile başımı okşayarak:

– Yanlış yapıyorsun, dedi. Tırnakları dişle koparmak iyi değildir. Hem dinimizce de mekruhdur.

Ben o güne kadar mekruh kelimesini hiç duymamıştım. Önce öğretmenimden özür diledim, sonra da, "öğretmenim mekruh nedir?" diye sordum.

Öğretmenimiz, bütün sınıfa dönerek:

– Dinleyin çocuklar, dedi. Size, mekruhla ilgili bilgi vereceğim.

Bütün sınıfın gözleri öğretmendeydi.

– Çocuklar, mekruh; iğrenç, yapılması hoş görülmeyen şeydir.

Dinimizin haram etmediği, fakat mecburiyet olmadan yapılmasına da izin vermediği şeydir.

Mekruh ikiye ayrılır. Biri; tahrimen mekruh, yani harama yakın olan, yapılması men edilen işler.

Biri de; tenzihen mekruh, yani helala yakın olan bir iş. Fakat yine de yapılmaması istenmiştir.

Meselâ, abdestin, namazın, orucun mekruhları olduğu gibi, günlük

hayatımızda âdet olarak yaptığımız işlerimizde de mekruh olan, yapılması iyi olmayan hareketler vardır.

İşte, bunlardan birisi de tırnakların diş ile koparılmasıdır.

Pür dikkat öğretmenin sözlerini dinleyen çocuklardan biri:

– Öğretmenim, yaptığımız şeylerin mekruh olup olmadığını nereden bileceğiz? dedi.

Öğretmen:

– Evet çocuklar, her işimizde, her hareketimizde neyin helal, neyin haram, neyin mekruh olduğunu Peygamberimizden öğreneceğiz. Çünkü Allahü Teâlâ Peygamberimizi biz insanlara önderlik yapması için göndermiştir. O, bütün insanlığın en büyük öğretmenidir. Onun sözleri, işleri, hareketleri en doğru olandır. Bunlara sünnet denir. Kim Peygamberin sünnetine uyarsa, o kimse, en doğru yolu bulmuş ve kurtuluşa ermiştir.

Çocuklardan biri daha öğretmenin sözünü keserek:

– Öğretmenim, Peygamberimiz tırnaklarımızı nasıl keseceğimizi de öğretmiş mi?

– Elbette çocuklar. İsterseniz şimdi size Peygamberimizin bu hususta ki öğütlerini anlatayım.

Peygamberimiz Cuma namazına çıkmadan önce bıyığını kısaltır ve tırnaklarının uzayan kısmını keserdi.

Tırnakları, parmaklara zarar vermeyecek şekilde dipten keserdi.

Tırnakları, makas veya çakı ile kesmek uygun olur.

Tırnaklarını kesen kimsenin, parmaklarının boğumlarını yıkaması, kestiği tırnaklarını, saçını, koltuk altı ve edep yeri tüylerini toprağa gömmesi sevap kazandırır. Böyle yapılmaması günah değildir, sadece sevabından mahrum olunur.

Enes bin Malik hazretlerinin bildirdiğine göre misafirlikte ve yolculukta olanların en geç kırk günde bir, kendi evinde olanların da en geç yirmi günde bir temizlik yapması gerekmektedir. Bu temizlikten maksat, bıyık kısaltmak, tırnak kesmek, koltuk altlarının kıllarını gidermek ve kasıkları traş etmektir.

Öğretmen bütün bunları anlattıktan sonra, bu bilgilerin bir kısmının çocuklukta olmasa bile büyüyünce yani bülûğ çağı adı verilen ergenlik çağından sonra lâzım olacağını hatırlattı.

Son olarak dedi ki:

– Tırnakları dişler ile koparmak mekruh olduğu gibi cünüp iken yani gusül abdesti almaya ihtiyaç olduğu zamanda kesilmesi de mekruhtur. O zaman, bedendeki kılların kesilmesi de mekruhtur.

Sevgili gençler, yanlışlık yapmamamız için dinimizi daha küçük yaşınızda çok iyi öğrenelim.

Her işimizde Allah'ın emirlerine ve Peygamberimizin sünnetine uyalım. Böylece Allah'a sevimli bir kul olalım. Hem dünyada, hem de âhirette rahat edelim.

iman dersini almaya niçin çocuk yaşta başlamak gerekir?

İnsan toplulukları, genelde üç grup halktan meydana gelmiştir: Erkekler, kadınlar, çocuklar.

Peygamberimiz, İslâm'ı tebliğ etmeye başlayınca ilk kabul edenler; erkeklerden Hz. Ebubekir, kadınlardan Hz. Hatice, çocuklardan Hz. Ali olmuştur.

Demek oluyor ki İslâmiyet evrensel bir din ve Peygamberimiz de Âlemlere rahmet bir Peygamberdir. Ve insanlığın tamamını kucaklamıştır. Yaratılışa uygun olduğu için, herkes ondan dersini almış ve almaya devam etmektedir.

Öyle ise daha çocuktur, küçüktür deyip İslâm'ın çocuklara anlatılmasını geciktirmek çok büyük hata olur.

İşte Hz. Ali Efendimiz'in çocuk yaşında Peygamberimizin dinine canını ortaya koyarcasına yardımcı olması gösteriyor ki çocuklar da İslâm'ın her meselesini öğrenmelidir. Çünkü küçük yaşta öğrenmeyen çocuklar, büyüdükleri zaman İslâmiyete yabancı kalırlar. Çünkü her çocuk İslâm fıtratı üzerine yaratılmıştır. Çocuğa çocuk yaşında fıtratına uygun bir eğitim verilmesi gerekir. Verilmediği takdirde donmuş alçı gibi olur. Kalıba girmesi zorlaşır veya imkânsızlaşır. Öyle ise o alçının İslâmiyet kalıbına dökülüp en güzel biçimde şekillenmesine çalışmak gerekir.

İşte o zaman insanlığa yön veren, kendilerine gıpta ile bakılan yeni nesiller yetişecek, dünyayı gülistana döndüreceklerdir. İnşaallah…

Dinimiz bir çocuğun yedi yaşında namaza alıştırılmasını; on yaşına gelince namaza kaldırılmasını istiyor.

Evet sevgili gençler, dünyada bir meslek, bir sanat sahibi olmak için, altı-yedi yaşında temel eğitim okullarına başlıyoruz. Bir çok bilgileri öğrenip, sıkıntılara katlanıyoruz. Sabah erkenden mışıl mışıl uykumuzdan uyanıyoruz. Kar, buz, soğuk, sıcak demeden yollara düşüyoruz.

Yüksek makamlara gelebilmek, bol servetler elde edebilmek için, bütün bu zorluklarla yarışıyoruz.

Öyle ise dünyadaki kısacık hayatımızın rahatı için bunları yaparken, âhiretteki ebedî rahatımız için de çalışmalıyız. Cennetin yüksek makamlarını, sonsuz lezzetlerini elde etmek için de gayret göstermeliyiz.

İşte bunun yolu da bizleri yoktan yaratan, yaşatan, her an hava, su, ekmek, güneş gibi nimetleriyle donatan Allah'ımızı razı etmektir. Dinimizin emirlerini yerine getirmektir. Peygamberimizin sünnetlerini işlemektir.

Üstelik bunları öğrenmek ve yapmak, dünya işlerimizi öğrenip yapmaktan daha zor ve fazla yorucu da değildir. Kazancı çok fazla, kaybı ise çok büyüktür.

Allah'ın emirlerini yapan ebedî bir cenneti kazanacak, yapmayan cehenneme gidecektir. Dünyada da huzursuzluğunu ve rahatsızlığını duyacaktır. Çünkü midemizin hava, su, ekmeğe ihtiyacı olduğu gibi ruh ve kalbimizin de gıda olarak namaza ihtiyacı vardır. Ekmek yemediğimiz zaman midemiz kazındığı, rahatsız olduğu gibi; namaz kılmadığımızda da ruhumuz, kalbimiz, aklımız gıdasız kalıp rahatsız olur.

***

Küçük yaşında dinimizin namaz gibi emirlerini öğrenmeyen ve yapmaya alışmayan bir insan, büyüdüğü zaman çok zor öğrenir, yapması ona çok ağır gelir. Dili dönmez olur. Ezberine alması zorlaşır. Dizleri bükülmez olur. Nefis ve şeytanı bu zorlukları bahane ederek ona ibadet yaptırtmak istemez. Onun için çocuklarımıza, küçük yaşta dinini öğretelim. Ergenlik çağına gelmeden onları namaza alıştıralım.

YA ANAMIZ BABAMIZ NAMAZ KILMIYORSA NE YAPALIM?

Olabilir. O zaman yine bizim ölçümüz her şeyde olduğu gibi bizi yaratan Rabbimizin kitabı olacaktır.

Rabbimiz Fatır sûresinin 18. âyetinde buyuruyor ki: "Ey insanlar Rabbinize karşı gelmekten sakının. Babanın oğlu, oğlunun da babası için hiç bir şey ödeyemeyeceği günden korkun. Allah'ın verdiği söz, şüphesiz gerçektir. Dünya hayatı sakın sizi aldatmasın."

Yine Lokman sûresinin 33. âyetinde buyurulmuştur ki:

"Günahkâr kimse diğerinin günahını çekmez. Günah yükü ağır olan kimse, onun taşınmasını istese, yakını olsa bile, yükünden bir şey taşımaz."

Yine Abese sûresinin 34.-37. âyetlerinde buyurulmuştur ki:

"O gün kişi, kardeşinden, annesinden, babasından, karısından ve oğullarından kaçar.

O gün herkesin kendine yeter derdi vardır."

Evet sevgili gençler! Bu dünya ebedî kalınacak bir yer değildir. İnsan bu dünyada misafirdir. Dünya bir imtihan yeridir. Dünyadan sonra ebedî olan âhiret alemine gidilecektir.

Her gün uyuyup uyandığımız gibi, ölüm uykusundan sonra da haşir sabahında yeniden uyandırılacağız. Her sene kışın öldürülen bir kısım bitkiler, sinekler, bazı ağaçların yaprak, çiçek ve meyveleri baharda diriltildikleri gibi insanlar da öldükten sonra haşrin baharında yeniden diriltileceklerdir.

İşte o gün insanlar yaptıkları her işten hesaba çekileceklerdir. Ya taltif edilecekler, ya da ceza göreceklerdir.

Yukarıdaki âyetlerde belirtildiği gibi, insanı o günde ancak Allah'a imanı ve itaatı kurtarabilecektir. Ne babası oğlunun ibadet borcunu karşılayabilecek, ne de oğlu babasının ibadet yükünü ödeyebilecektir. Herkes kendi günahını kendi çekecektir.

Onun için bir çocuğun ana babasına itaat ölçüsü de âyetlerde belirtilmiştir.

ANAYA BABAYA İTAATİN ÖLÇÜSÜ NEDİR?

Cenab-ı Hak Lokman sûresinin 15. âyetinde buyuruyor ki: "Ey insanoğlu! Annen, baban, (dini konuda) seni körü körüne Bana ortak koşman için zorlarlarsa, onlara itaat etme; (ama) dünya işlerinde onlarla güzel geçin. Bana yönelen kimsenin yoluna uy. Sonunda dönüşünüz banadır. Yaptıklarınızı size bildiririm."

Demek ki bir anne baba çocuğunu Allaha ortak koşmaya zorlasa,

çocuk âhireti ilgilendiren bu hususta onlara itaat etmeyecek. Fakat dünya işlerinde onlarla güzel geçinecek.

Çünkü, insanın üzerinde biri Allah'ın, diğeri kulların, –bilhassa ana baba– olmak üzere iki hak vardır. Fakat hiç bir zaman kulların hakkı, –ana baba da olsa– Allah'ın hakkının önüne geçmez.

Onun için Allah'a iman ve itaat konusunda, bir çocuk ana babasının olumsuz isteğine uymak zorunda olmadığı gibi; onları kırmadan, yanlışlarından vazgeçirmeye de çalışabilir.

HAZRET-İ İBRAHİM BABASINA NE TAVSİYE ETMİŞTİ?

Bu hususta İbrahim Aleyhisselâmın babasına yaptığı tavsiyeler ve konuşma şekli güzel bir misal olabilir. Bu mesele Meryem sûresinde şu şekilde belirtilmektedir:

"Kitapta İbrahimi de an. Çünkü o, sıdkı bütün bir Peygamberdi. Bir vakit o, babasına (şöyle) demişti: "Ey babacığım! İşitmez, görmez, sana hiç bir fâidesi olmaz şeylere niye tapıyorsun? Ey babacığım! Bana muhakkak ki, sana gelmeyen bir ilim gelmiştir, o halde bana uy da seni doğru yola çıkarayım. Ey babacığım! Şeytana tapma. Çünkü şeytan Rahman olan Allah'a asi olmuştur. Ey babacığım! Doğrusu sana Rahman katından bir azabın gelmesinden korkuyorum. Ki böylece şeytanın dostu olarak kalırsın." (Meryem 19/42-45)

Hz. İbrahim babasına: "Sen putları ilah mı ediniyorsun, ben seni ve kavmini açık bir sapıklık içinde görüyorum." der. (En'am 6/74)

Âyetteki ifadelerden de anlaşıldığı gibi İbrahim Aleyhisselam'ın babası putperestti. O, babasına çok nazik ve yumuşak bir şekilde, ikna edici konuşmalar yapıyordu.

Bu hâdiselerin Kur'ân-ı Kerîm'de

anlatılması bizlerin de ders alması içindir. Öyle ise bir çocuk anne babası inanmıyorsa onlara Hazret-i İbrahim gibi muamele etmelidir.

Çocukların müslüman olmayan ana babaya davranış şeklini izah eden bir misal daha verelim:

ÇOCUKLARIN MÜSLÜMAN OLMAYAN ANA BABAYA MUAMELELERİ NASIL OLMALIDIR?

Hazret-i Ebubekir efendimizin kızı Esma, ilk müslüman olanlardandı. Bir gün Medine'de iken Esma'nın annesi "Kuteyle" ziyaretine gelmişti. Bir takım hediyeleri de birlikte getirmişti.

Ne var ki Kuteyle daha müslüman olmamıştı. Esma annesini ve hediyelerini kabul edip etmemekte tereddüt gösterdi. Bunun üzerine hemen kız kardeşi Hazret-i Aişe'ye haber gönderdi ve şöyle sordurdu:

"Annem İslâmı kabul etmiş değil. Onu evime kabul edip hediyelerini almam câiz mi? Bundan dolayı bir mahzur var mı? Aişe, Efendimize bir sorsun…"

Bunun üzerine nazil olan âyet, durumu açıkladı: "Dininize zarar vermeyen anne babaya hürmetli olun, hediyelerini alın." meâlindeydi.

Esma annesini kabul edip, hürmet ve hizmette kusur etmedi. Anne de kızına kendi inancını telkin edip de imanında şüpheye düşürecek bir tutum içinde olmadı.

insanlara nasıl bakmalı?

Sevgili genç kardeşlerim!

Şeyh Sâdi, *Bostan ve Gülistan* adlı eserinde anlatıyor:

"Bir genç hünerli, akıllı idi. Güzel nasihatlar ediyordu. İyi bir gönül sahibiydi. Arapçası kuvvetli, dinleyicilere göre söz söylemede mahirdi. Fakat "şın" harfini yani "şe"yi tam çıkaramazdı.

İyilerden bir zata: "Filan vâizin ön dişleri yoktur" dedim.

Ben böyle deyince o zat kızdı:

"Bir daha böyle saçma söyleme. Sen onun yüzüne baktın, yalnız ayıbını gördün. Onda bulunan bu kadar faziletten, güzellikten aklının gözü bağlandı mı? Onları hiç görmedin mi?" dedi."

Birisinin fazileti, edebi, terbiyesi, hüneri bulunur. Bunun yanında onda bir de küçük kusur görülürse, o kusurdan dolayı onu kötülemek doğru olmaz. Baksana büyükler:

"Huz mâ safa, dâ' mâ keder." Yani "Duru olanı al, bulanık olanı bırak" demişlerdir. Yani "Her şeyin iyisine bak" prensibini bize öğretmişlerdir.

Sevgili gençler, biz de şunun bunun ayıbını aramakla meşgul olmayalım. Gül dikeni ile beraber bulunur. Biz dikenle uğraşmayalım. Gülleri demet yapmaya çalışalım.

İnsanlarda gördüğümüz güzel huyları kendimizde toplamaya çalışalım. Çirkin huyları da terketmeye gayret edelim.

Sevgili kardeşlerim!

Şeyh Sâdi, Bostan ve Gülistan'ında anlatıyor:

Bir genç annesinin sözünü dinlemedi. Dertli kadının gönlü ateşe yandı. Annesi çocuğu itaate getirmeden aciz kalınca, beşiğini getirdi, önüne koydu:

"Ey itaatsiz, eski halini unutan çocuk; daima ağlayan âciz bir mini mini değil miydin? Geceleri senin hizmetini yapmak için uyumazdım. Şu beşikte iken bir şeye gücün yetmezdi. Yüzüne konan sineği kovamazdın. Bugün büyüdün, güçlenip kuvvetlendin. Bir gün gelir, ölür, mezarın çukuruna girersin. Kendinden bir karıncayı bile defedemezsin, gözün görmez, kulağın işitmez olur.

Bir âmayı görürsün. Giderken yolu kuyudan farketmez. Onu görüp de sen gözlü olduğuna şükretmelisin.

Bunu düşünüp şükretmeyecek olursan, sen de kör sayılırsın.

Düşün ki senin yürüyebilmen için kaç tane kemik bir araya getirilmiş, sinirlerle bağlanmıştır. Topuk, diz, ayak, hareket etmedikçe, ayağı yerinden kaldırmak mümkün değildir.

Allah seni en güzel surette yarattı. Fakat bu güzel surete aldanma. Güzel huylar edinmeye çalış.

Akıllı isen sana göz, ağız, kulak veren Allah'ın emri dışına çıkma."

Şeyh Sâdi anlatıyor:

"Gençliğimde, meyvelerin bolluk zamanında bir gece bir kaç genç birlikte oturmuştuk. Yüzlerimiz gül gibi taze idi, bülbüller gibi şakıyorduk. Utanmayı kaldırmış, gürültümüzle mahalleyi doldurmuştuk.

Yanı başımızda gün görmüş bir ihtiyar oturuyordu. Feleğin cefasıyla saçının gecesi gündüz olmuştu. Bizim dudaklarımız fıstık gibi güldüğü halde, onun dudağı fındık gibi kapalı idi.

İçimizden bir genç, ihtiyarın yanına gitti ona: "Babacığım, başını gam yakasından kaldır. Gel, gençlerin meclisinde bizimle biraz neşelen" dedi.

Çok yıl yaşamış, gün geçirmiş ihtiyar, yavaşçacık başını kaldırdı. Hakîmâne, mânâ dolu bir eda ile şöyle dedi:

"Gül bahçesinde sabah yeli estiği zaman salınmak, genç ağaçlara yaraşır. Ekin kısmı, yeşil ve taze iken salınır; sarardı mı kırılır.

Bir ayak üzerinde seksen defa sıçramak gençlere mahsustur. Zavallı ihtiyarlar, elleriyle tutunmadan kalkamazlar.

Lokman ne güzel söylemiştir: "Hiç yaşamamak, yıllarca hata içinde yaşamaktan daha iyidir."

Yine buyrulmuş: "En hayırlı genciniz odur ki ihtiyar gibi ölümü düşünüp âhiretine ciddi çalışır. İhtiyarlarınızın en kötüsü de çocukcasına heveslerine uyup gençlere benzemek ister."

Bunu da iyi bilin: Biz gençliğimizi günahlarla zayi ettik. Şimdi cezasını çekiyoruz. Siz bizim gibi yapmayınız. Son pişmanlık fayda vermez."

Vaktiyle adamın biri çocuğuna, odun kırması için bir balta vermişti. Ne var ki çocuk mescidin duvarını yıkmaya başladı. Bunu gören babası çocuğun kulağını burdu, ona şöyle dedi:

"Şaşkın, bedbaht çocuk. Ben sana kazmayı 'odun kır' diye verdim. 'Mescidin duvarını yık' demedim."

***

Sevgili kardeşlerim, bu hikayeden alınacak çok dersler vardır. Allah, bize dili şükür etmemiz, doğru ve güzel söz söylememiz için vermiştir. Yoksa gıybet etmemiz, boş ve faydasız şeyler konuşmamız, yalan söylememiz için vermemiştir.

Kulağı, Kur'ân ve hak söz dinlemek için vermiştir. Dedikodu, boş ve batıl söz dinlemek için vermemiştir.

İki gözü, Cenab-ı Hak'kın yarattığı kudret eserlerini görmek için vermiştir. Kardeşinin, arkadaşının ayıbını araştırsın, harama baksın diye vermemiştir.

İşte her organımızı, bize o organı verenin isteği doğrultusunda kullanırsak akıllılık etmiş oluruz.

Eğer o çocuk gibi yaparsak, âhirette kulağımız çekilir, çok pişman oluruz.

Allah'a bağlılığın ölçüsü nedir?

Gazneli Sultan Mahmut, Ayaz adında bir çocuğu saraya almıştı. Onu çok seviyordu. Birisi Sultanın, Ayaz'a olan bu sevgisi yüzünden: "Acayip şey, dedi, Ayaz'ın sevimli hiçbir yanı yok. Sultan Mahmut bunun nesini seviyor?"

Bu sözü duyan Sultan Mahmud'un canı çok sıkıldı: "A efendi, dedi, ben Ayaz'ın boyunu posunu değil; sadakat ve bağlılığını seviyorum."

***

İşte, Ayaz'ın bağlılığıyla ilgili bir hikâye anlatılıyor:

Sultan Mahmut yüklü develer ve atlılar olduğu halde yolculuk yapmaktadır. Dar bir geçitte bir deve yıkılır, üzerindeki inci dolu sandık kırılır. Bu hali gören Sultan Mahmut: "Yağmadır, alan alsın" der ve atını sürer gider.

Sultan'ın yanındaki bütün atlılar yağmaya koşarak padişahtan ayrılırlar. Yalnız Ayaz kalır. Sultan Mahmut Ayaz'ı görünce memnun olarak sorar: "Ey Ayaz! Yağmadan sen ne getirdin bakalım?"

Ayaz cevap verir: "Sultanım, hiçbir şey almadım. O nimet beni size hizmetten alıkoymadı."

Evet sevgili gençler, ezel ebed sultanı olan Rabbimiz, yeryüzüne, nimetlerini hadsiz bir şekilde serpmiştir. Yememizi, içmemizi, israf etmememizi; nimeti vereni hatırlamamızı; ibadetle hizmetine koşmamızı istemiştir.

İşte, Allah'a bağlılığımızın ölçüsü de, ibadet vazifemizi unutmadan yeryüzündeki nimetlerden faydalanmaktır.

Çoğu zaman duyarız. "Falan çocuk, çok edepli çocuktur veya çok edebsizdir." denir. Acaba edebli ve edebsiz olmanın ölçüsü nedir? Bir insanı saygılı veya saygısız eden hareketler nelerdir? Gerçek edeb ve saygı nedir?

Edeb; terbiye, insanlara iyi muamelede bulunmak, saygılı olmak, güzel ahlâk mânâlarına gelir.

İnsanı yoktan yaratan Cenab-ı Hak edebin ve ahlâkın bütün güzelliklerini Peygamberimiz Hz. Muhammed'de (Allah'ın selam ve rahmeti üzerine olsun) toplamıştır. Bunlara da sünnet adı verilmiştir. Onun için edebin ve güzel ahlâkın ölçüsü, Peygamberimizin Sünnetlerine uygun olmasıdır. Yapılan bir hareket Peygamberimizin yaptığı hareketlere uygunsa edebli bir harekettir. Değilse edeb dışı bir harekettir.

Edeble ilgili olarak Peygamberimiz şöyle buyurmuştur:

"Rabbim bana edebi, güzel bir surette bağışlamış, beni edeblendirmiş."

Evet Peygamberimizin söz, iş ve hareketlerinden ibaret olan sünnetlerine dikkat eden herkes, en doğru söz, en doğru iş, en doğru hareketin onda olduğunu görür ve anlar.

Büyüklüğün ölçüsü düşmanların da onu tastik etmesidir.

İşte tarih boyunca dost ve düşman herkes Peygamberimizin büyüklüğünü, ahlâkının güzelliğini tasdik etmiştir.

Düşmanları "çok akıllı idi" demekle, dostları da "Allah'ın Peygamberidir" demekle üstünlüğünü kabul etmişlerdir.

Öyle ise en güzel edeb Peygamberimizin sünnetleri içerisindedir. Gerçek edeb de budur. Aynı zamanda bu edebli hareketler, insanın âdetlerini ibadete çevirmeye vesiledir.

Meselâ, bir kimse yemede, içmede, alışverişte, yatıp kalkmada Peygamberimizin sünnetine uysa, âdetlerini ibadete çevirmiş olur.

Hem de o anda Peygamberi hatırlamış olacağından, dolayısıyla o edebi ona öğreten Allah'ı da hatırlamış olur. Bu hatırlama neticesinde hem imanı kuvvetlenir, hem de kalbi, ruhu gerçek huzuru bulur.

Bir insan Allah'ı seviyorsa, bu sevmenin ölçüsü Peygamberin sünnetlerine uymaktır.

Evet yeryüzü bizim için sayısız nimetlerle doldurulmuştur. En başta hayatımızın devamı için hava, su, toprak, güneş gibi... Bu nimetler varsa, bu nimetleri veren bir nimet sahibi vardır. Bu nimetler, insan için en büyük iyiliktir.

İnsanda ise, kendisine iyilik yapana karşı mukabelede bulunmak arzusu vardır. Bunun için "insan iyiliğin kuludur" denilmiştir.

İşte bütün iyilikler, Allah'dandır.

Öyle ise Allah'ı sevmek insanın yaratılışının gereğidir.

Zaten Cenab-ı Hak insanı kendisine iman için yaratmıştır. Kendisini tanıtmak ve şükrettirmek için insana akıl, şuur, idrak ve bir çok kabiliyetler vermiştir. Ayrıca insanlar içinde en akıllı, en şuurlu, en yüksek kabiliyetlere sahip olan birisini seçmiş, onu kendisine elçi yapmıştır. Onunla insanlara, kendisine nasıl şükretmeleri gerektiğini öğretmiştir.

İşte o da sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed'dir (Allah'ın selam ve rahmeti üzerine olsun). Allah'ı sevmenin ölçüsü de her hareketimizde Peygamberimize benzemektir.

İki insan düşünüyoruz. Bunlar lezzetli bir yiyeceği beraberce yiyorlar.

Fakat birisi yemeye başlamadan "Bismillah" deyip, Allah'ın adını anarak başlıyor. Yedikten sonra "elhamdülillah" deyip, Allah'a şükür edip hamd ediyor. Yerken de o lezzetli yiyeceğin bir yaratıcısının olduğunu düşünüyor. O nimetin Allah tarafından yaratıldığını hatırlıyor. Allah'a şükrünü, teşekkürünü, O'nun istediği şekilde yaptığı takdirde, o nimetin cennette ebedî olarak kendisine yeniden verileceğini düşünüyor. Lezzetini tam alıyor.

İkinci adam ise hiç Allah'ı hatırına getirmiyor. O nimetin nimet olduğunu ve teşekkür edilmesi gerektiğini asla düşünmüyor. O yiyeceği yerken, aldığı az bir lezzet, yedikten sonra kayboluyor. Allah'ı ve âhireti hatırına getirmediği için nimetin elinden çıkıp, bozulup kaybolmasından derin bir üzüntü duyuyor. Çünkü, öldükten sonra bir daha o lezzetli nimetlere ve sevdiği şeylere kavuşma ümidi onda yoktur. Bu ümitsizlik ise, ona göre bir çeşit ölüm gibidir.

İşte Allah'ı, âhireti bilen ve şükrünü yerine getiren bir mü'min kişi, dünyasından tam lezzet alır. Çünkü sevdiklerinden ayrılışı ebedî değildir. Tekrar kavuşma ümidi vardır. Allah'ı ve âhireti inkâr eden insan ise, dünyadan tam lezzet alamaz. Çünkü sevdiklerinden ebedî ayrılık endişesi, kalbini ve vicdanını ateş gibi yakar.

Öyle ise hakiki lezzet imanda ve şükürdedir. İmansızlıkta ve şükürsüzlükte ise sıkıntı çoktur.

su testisi su yolunda nasıl kırılır?

Atalarımız: "Su testisi su yolunda kırılır" demişler. Evet bir insan hangi yolda olursa o yolda ölür. Bunun misalleri pek çoktur.

Meselâ 1991 yılında Erzincan depreminde bir çok insan hayatını kaybetmiştir. Bunlardan en ibret verici bir kaçını hatırlayalım.

Sağlık Mesek Lisesi'nde yatılı okuyan kız talebelerden namaz kılanlar teravih ve yatsı namazı için 11. blokdaki mescide geçerler. Fakat bir kaç tane namaz kılan talebe de 1. blokda banyo sırası almak için namazlarını yatak odalarında kılmaktadır. Tam o sırada meydana gelen depremde 1. blok çöker. Kurtarma çalışmaları sırasında, bu kız talebelerden birinin şehadet parmağının kalkık olduğu görülmüştür. Yani tam tahiyyatta şehadet kelimesini söylediği sırada, sünnet olan şehadet parmağını kaldırmış ve o haliyle Cenab-ı Hak'kın huzuruna gitmiştir. Âdeta "İşte yaşadığım gibi ölüyorum" diyerek ruhunu Rahman'a teslim etmiştir.

Yine bir mescidde namaz kıldıran imam efendi de kıyamda eli bağlı olarak fani hayatını noktalamıştır.

Bu sevindirici tablolar yanında üzücü tablolar da yer almıştır.

Meselâ, bir kumarhanedeki insanların cesetleri çıkarılırken birisi papaz kâğıdını avucunda sıkmış, o şekilde can vermiş. Sanki görenlere: "İşte ben böyle yaşadım, böyle de ölüyorum. Sakın siz benim gibi olmayın" demiştir.

İşte Ramazan gibi en mübarek bir ayda, teravih vakti gibi mübarek bir vakitte bütün insanlara ibret için iki ayrı tablo.

Öyle ise insan bu tablolardan ders almalı ve sonu iyi gelecek şekilde yaşamalıdır. Çünkü biz ölümü unutsak bile ölüm bizi unutmaz. Üstelik ne zaman geleceği de belli değildir. Bu yüzden Peygamberimiz:

"Nasıl yaşıyorsanız öyle öleceksiniz, nasıl ölüyorsanız öyle diriltilip muamele göreceksiniz" buyurmuştur.

Şükür; Allah'ın nimetlerine karşı memnunluk göstermek. Allah'a teşekkür. İnsanın kalb, dil ve diğer organlarıyla Allah'ı sevip itaat etmesidir.

Çok merhametli olan yaratıcımızın biz kullarından istediği en mühim iş, şükürdür.

Onun için Kur'ân-ı Kerîm'de, kullarını üzerine basa basa şükre davet eder. Bilhassa Rahman sûresinde çeşitli nimetlerini sayarak, "O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?" fermanını, otuzbir defa tekrar ederek şükür yapmamayı, nimetlerini yalanlama ve inkâr şeklinde gösterir.

Çünkü kâinatta her şey hayata bakar ve hayata hizmet eder. Hayat ise rızka bakar. Rızık ise şükrü gerektirir.

Kâinata bir ağaç dersek kâinat ağacının en önemli meyvesi şükürdür. Sanki Cenab-ı Hak kâinatı insan için yaratmış, insanı da şükür için yaratmıştır.

Öyle ise şükrün ve şükürsüzlüğün ölçüsünü bilmek çok önemlidir.

İşte **şükrün ölçüsü;** "kanaattır ve iktisattır ve rızadır ve memnuniyettir."

Şükürsüzlüğün göstergesi; "hırstır ve israftır, hürmetsizliktir, haram helal demeyip rastgeleni yemektir."

Yunan topraklarında, hırsızlar bir kervanın yolunu kesmişler, malların çoğuna el koymuşlar. Tüccarlar ağlamışlar, sızlanmışlar. Bize acıyın, malımızı geri verin, demişler. Fakat bu yalvarmaların hiç mi hiç faydası olmamış.

Lokman Hakim de o kervandakilerin arasında imiş. Kervan halkından birisi Lokman Hakim'e rica etmiş: "Şu hırsızlara biraz nasihat buyur, tesirli sözler söyle. Belki malımızın bir kısmını olsun geri verirler. Bu kadar malın elden gitmesi yazıktır" demiş.

Lokman Hakim: "Asıl böyle kimselere söylenecek sözlere yazıktır" demiş.

***

Büyükler ne güzel demişler: "Paslı bir demirden, pası cila ile gidermek mümkün değildir. Kalbi kara insana öğüt vermenin faydası yoktur. Hiç taşa demir çivi girer mi?"

***

Demek ki **nasihat edilecek adam, nasihata ihtiyaç hissetmeli, istekli olmalıdır.** Eğer o istekli olursa nasihat tesir eder. Nasihat dinlemeye hazır olmazsa o adama öğüt vermek taşa çivi çakmaya benzer.

Öyle ise insanları önce nasihat dinlemeye hazırlamalıdır. Çünkü sabunlanmayan sakal, zor traş olur.

Büyük İskender'e: "Doğudaki ve batıdaki ülkeleri nasıl fethettin?" demişler. "Halbuki senden evvelki Padişahların hazineleri, malları, ömürleri, askerleri seninkinden daha çoktu. Böyle iken, onlara bu kadar başarı ve fetih nasip olmadı."

İskender şöyle cevap vermiş: "Cenab-ı Hak'kın yardımıyla fethettiğim hiçbir memleketin halkını incitmedim. Ve geçmiş padişahların adlarını, hep iyilikle andım."

***

Demek toplumların gelmiş geçmiş büyüklerine sövüp saymak akıllılık değildir.

Bir kimse geçmiş büyüklerin adını iyilikle anarsa, kendisi de ilerde iyi adla anılır.

Şeytana lânet okumak, insana sevap kazandırmaz.

Kötülere sövüp saymak da insana sevap kazandırmaz. İyilerin anıldığı meclislere rahmet iner.

Akıllı olan, kötülerin kötülüğünden ders alır. Kendisi de o kötülüklere düşmez.

Şeyh Sâdi'den bir öğüt:

Bir kimsenin iyi niyetle yaptığı bir işi, Cenab-ı Hak bir yerine on yazar.

Çocuğum; sen de birisinin bir hünerini görürsen, on ayıbından geç. Yoksa onun bir ayıbını parmağına dolayıp bir fazilet cihanını hiç yerine koyma.

Âlemlerin yaratıcısı, Âdem Babamızı yarattığı zaman, hikmeti icabı olarak zürriyetini (neslini) çeşitli kıldı. Kimisi siyah, kimisi beyaz, kimisi güzel, kimisi çirkin oldu.

Her gördüğün göz, kaş, güzel değildir. Sen, fıstığın içini ye, kabuğunu at."

***

Evet sevgili gençler, **insanları değerlendirirken Allah'ın adaleti ile değerlendirmeliyiz.**

Biz de çevremizdeki insanların bir iyiliğini on kat büyütmeli, bir kötülüğünü bir kat görmeli bazan da affetmeliyiz.

Çünkü Allah kötülüğü, pişman olandan affeder.

Yine bir arkadaşımızın iyiliği fazla ise ona iyi gözle bakmalıyız. Gözümüzü hep onun kötülüklerine dikmemeliyiz.

Şeyh Sâdi anlatıyor:

"Rahmetlik pederimin zamanından hatırımdadır. Pederim benim için bir yazı tahtası, bir defter, bir de altın yüzük aldı. Sonra birisi bana bir hurma verdi, onun yerine yüzüğü benden aldı.

Çocuk kısmı mazurdur. Tatlı bir şey karşılığında elinden yüzüğü almak mümkündür. Fakat arkadaş, sen, akıl baliğ olduğun halde, ömrün kıymetini bilmiyor, onu tatlı bir eğlenceye feda ediyorsun. Yarın kıyamet günü iyiler yüksek makamlara nail olur.

Kardeş, kötü işlerden şimdiden utan ki, yarın iyilerin karşısında mahcup olmayasın."

***

Evet sevgili gençler! Ömrümüz bir sermayedir. Ömür sermayesi ile yapılacak çok lüzumlu işler vardır. Onu boş yere harcamamalıdır.

Çünkü, Allah bize her gün yirmidört saatlik bir ömür veriyor. O yirmidört saatimizin bir kısmını dünyamıza lâzım işlere, bir kısmını da âhiretimize âit işlere ayırmamızı emrediyor.

Böylece hem dünya saadetimizi hem de âhiret saadetimizi kazanmamızı istiyor. Meselâ günde bir saatimizi namaza ayırırsak, dünyaya ait meşru olan işlerimizi de ibadet sayıyor.

Faruk, yüksek sesle: "Aliii…" diye bağırdı.

Onun ince tiz sesiyle Karşıyaka Ortaokulu'nun dar koridoru çın çın öttü. Ali pencereden, okul behçesinde top oynayan arkadaşlarını seyrediyordu. Sesin geldiği yana doğru başını çevirdi.

Faruk, sağ elinde tuttuğu mektup zarfını havaya kaldırarak:

"Mektup, mektup… Bak sana mektup gelmiş." diye bağırıyordu.

Sevinerek koşup gelen Ali:

"Yavuzdan… Bak, ben onu unuttum. Demek o beni unutmamış. Vefalı arkadaş olduğunu biliyordum. Bu kadarını tahmin etmezdim doğrusu." dedi.

"Okul arkadaşın mı?" diye sordu Faruk.

"Evet, Erzurum'da Şâir Nef'î Ortaokulu'nda aynı sırada oturduk."

Bir anda Erzurum, gözünün önüne gelivermişti Ali'nin. Sınıf arkadaşlarını, kartopu oynadıkları okul bahçesini, cam gibi kaygan buzlu yolları, kış boyu kar yüklü Palandöken Dağlarını, kayak tesislerini, zaman zaman gidip yüzdükleri kaplıcaları, en önemlisi de her cumartesi ziyâretine gidip, çayını içtikleri Ahmet ağabeyini hatırladı.

"Keşke Yavuz ve Ahmet abim de İzmir'de olsalardı. Birlikte sohbet etsek, ilk baharın tadını birlikte çıkarsaydık." diye geçirdi içinden.

Yavuz'un mektubunda şunlar yazılıydı:

"Canım kadar sevdiğim kardeşim Ali,

Önce selâm eder, gönül dolusu sevgiyle kucaklar, derslerinde başarılar dilerim.

Sevgili kardeşim, belki sen beni unutmuş olabilirsin; ama ben seni unutmadım ve unutmayacağım. Nasıl unutabilirim. Gündüzleri hayalimde, geceleri rü'yâmdasın. Okul bahçesinde kartopu oynarken, sınıfa girip çıkarken hep seni hatırlıyorum.

Hani, her cumartesi ziyaret edip çayını içtiğimiz, tatlı sohbetlerini dinlediğimiz Ahmet ağabey var ya… Her hafta yanına gidince seni orada oturduğun sandalyede görüyorum. Çayını yine ben dolduruyorum gibi geliyor.

Geçen hafta senin sözünü ettik. Ahmet abi seni sordu. O da seni unutamadığını, selâmını yazmamı istedi. Bir de, "Ali bizim bir parçamız sayılır. Bir sıkıntısı olup olmadığını sor. Namazlarında bizim için de dua etmesini söyle" dedi.

Kardeşim. Şu anda yanımda hayâlen misafir ettiğim senden başka kimsecikler yok. Az sonra rü'yamda beraber olmak ümidiyle yorganımın altına gireceğim.

Mektubu alınca acele cevap yaz. Selam eder, bol haberler beklerim. Allah'a emanet ol…"

Yavuz

***

Ali çok huzursuzdu. Erzurum'daki arkadaşlarını arar olmuştu. Kendisine uygun bir arkadaş bulamıyordu. Erzurum'da iken namaz kılmaya başlamıştı. Hiç aksatmadan devam ediyordu. Fakat İzmir'de kendisine göre arkadaş çevresi bulamamıştı. Üstelik bazı arkadaşları tarafından namazıyla alay bile ediliyordu. Alaycılara ne cevap vereceğini bilemiyordu. Bu hususta bilgisi noksandı.

"Bu iyi bir fırsat" dedi, kendi kendine. Hemen o gün kantinden bir mektup kağıdı, bir de zarf alıp çantasına koydu. Akşam yemekten sonra ilk işi Yavuz'un mektubuna cevap yazmak oldu. Bu arada kafasına takı-

lan soruları da bir bir mektuba yazıp gönderdi.

Aradan on, onbeş gün geçmişti. Ali, dört gözle Yavuz'dan gelecek cevabı bekliyordu. Her gün mektup kutusunu yoklamadan edemiyordu.

Haftanın ilk günüydü. Okul bahçesinde müdürün kısa bir konuşmasından sonra bayrak merasimi yapıldı. İstiklâl Marşı okundu. Öğrenciler merasimden sonra sırayla içeriye alınıyordu. Ali saatine baktı:

"Daha öğretmen ziline beş dakika var. Hemen gidip mektup kutusuna bakayım." dedi, kendi kendine.

Kutuda bir çok mektup vardı. İnşallah gelmiştir, diyerek heyecanla arıyordu.

"İşte Yavuz," dedi. Fakat bu başka Yavuz'du.

"Vay be… bu başka Yavuz'muş" diyerek yine aramaya devam etti. Artık ümitsizdi. Kutunun içinde iki zarf kalmıştı. Çekingen çekingen elini onlara attı. Birden:

"Tamam buldum." Dedi. Sevincinden havalara uçuyordu. Doğruca sınıfa koştu. Mektubu açtı, fakat okumaya fırsat kalmadan Almanca hocası içeriye girdi. Ali'nin bir ders, mektubu okumadan beklemesi çok zordu. Ama zor da olsa buna mecburdu. Çünkü Seyfi bey'in dersinde başka bir şeyle meşgul olmak mümkün değildi. Dersten başka şeyle meşgul olanı görünce, bir güzel döverdi adamı. Bununla kalsa iyi. Mimlerdi artık onu. Yıl boyu ne elinden ne dilinden kurtulmak mümkün olurdu. Sinek uçmazdı dersinde. Bütün talebeler tir tir titrerdi ondan.

Zil çalar çalmaz Ali mektubu çıkardı, okumaya başladı. Mektup hayli uzundu. Ali'nin mektupta tekrar tekrar ezber edercesine okuduğu cümleler vardı. Bunlar kafasına takılan sorularına cevap olan cümlelerdi. O satırları okudukça inancının kuvvetlendiğini hissediyordu. Artık kendisiyle alay eden arkadaşlarına kızmayı bırakmış, acımaya başlamıştı.

"Şu hakikatları bilseler, yaptıklarından, söylediklerinden onlar da utanırlar, pişmanlık duyarlar." diyordu kendi kendine.

"Yavuz'la arkadaş olmasam, Ahmet abiyi tanımasam belki ben de onlar gibi düşünürdüm. Hele bir daha okuyayım şu soruların cevabını. Okuyayım ve arkadaşlarıma anlatayım."

Ali üçüncü kez dikkatini çeken cümleleri okumaya başladı:

"Niçin namaz kılıyoruz?" sorunuzu şöyle cevaplandırabiliriz. Bir defa ibadetler bizi yoktan yaradan Allah (cc) emrettiği için yapılır. Bir çocuğun babasına, hocasına itaat vazifesi olduğu gibi, aklı başında olan insanların da Allah'a itaat en büyük vazifeleridir.

İnsanlar, dünyaya imtihan için gönderilmişlerdir. Bu imtihan ise yaratıcının emirlerini yapıp yapmamak şeklindedir. Allah'ın emirlerini yerine getirenler bu imtihanı kazanmış, yerine getirmeyenler de kaybetmiş olurlar.

Arkadaşlarınızın sözleri yanlıştır. Çünkü, okuldaki bir talebeye "Niçin ders çalışıyorsun?" denilmez. Çünkü talebenin asıl vazifesi, ders çalışmaktır. Ama ders çalışmayan bir talebeye "Niçin ders çalışmıyorsun?" denilir. Çünkü ders çalışmayan talebe vazifesini unutmuş demektir. İşte aynen bunun gibi, namazını kılana değil de kılmayana sorulması gerekir. "Niçin namaz kılmıyorsun?" diye. Çünkü bir öğrenci gibi, insan bu dünyaya kendisini kimin yarattığını bilmek, ona iman etmek ve ibadette bulunmak için getirilmiştir. Namaz ise, ona ergenlik çağının başlamasıyla emredilmiştir.

İnsan bir yolcudur. Yolculuğu ruhlar âleminden, ana karnından, çocukluktan, gençlikten, ihtiyarlıktan, kabirden, âhiret memleketine doğru devam etmektedir. Yolcuya azık (yol tedariki) lâzımdır. İşte, her insanın mutlaka gideceği âhiret yolculuğunun azığı namaz ve oruç gibi ibadetlerdir.

Tembel öğrenciye, hazırlıksız yolcuya akıllı denilemediği gibi, kendisi-

ni yaratanı bilmeyen, yaratanına itaat etmeyen, gideceği son durak olan âhirete hazırlık yapmayan insana da akıllı denilmez…

Gelelim **namazı emekli olduktan sonra kılma** meselesine:

Bir saat sonra, bir gün sonra veya bir sene sonra ölmeyeceğini kim garanti edebilir? Hiç kimse.

O halde, "namazı şimdi bırak da okul bitince kılarsın. Askerden sonra, evlendikten sonra, emeklilikten sonra kılarsın" diyenlerin sözü de çok yanlıştır. Hiç kimse ne kadar yaşayacağını bilemediğine göre; akıllılık, içinde bulunduğumuz zamanın kıymetini bilmektir. Günlerimizi hem dünya, hem de âhiretimiz için çok iyi değerlendirmektir…

İnsan hergün su içiyor, ekmek yiyor, havayı teneffüs ediyor. Bunlar insana bıkkınlık, usanç veriyor mu? Hayır. Çünkü insanın, yaşaması için ihtiyaç olan gıdaları devamlı alması lâzım. Midenin, cesedin bu gıdalara ihtiyacı vardır.

Bu misal gibi insanın aklı, ruhu, kalbi de manevi gıdalara muhtaçtır. Bu manevî gıdalar da namaz ve oruç gibi ibadetlerdir.

Demek ki ekmekten, sudan, havadan, ışıktan bıkmayan insan, ruha huzur veren, kalbe gıda olan namazdan da bıkmamalıdır.

Ayrıca kendisine yapılan en küçük bir iyiliğe teşekkür etmeyi bir borç bilen insan, Allah'ın sayısız nimetlerine karşı bir teşekkür olan namazı kılmazsa, yapılan iyiliğe karşı nankörlük etmiş olmaz mı? Çünkü, bize öyle kıymetli nimetler verilmiş ki, gece gündüz namaz kılınsa yine de karşılığı ödenmez. Meselâ; insan aklı bütün dünyadan daha kıymetlidir. Gözü, kulağı milyonlara alınamayacak kıymettedir. Kaybolan bir azanın aynısını yerine getirmek mümkün olmamaktadır.

İşte biz bu kıymetli organlarımızı yolda bulmuş değiliz. Bir tezgahta yaptırmış değiliz. Bunları bize Yüce Rabbimiz vermiştir… Demek ki bütün iyilikler Allah'tandır. Bize düşen de, bu iyiliklere karşı O'na namaz kılarak itaat etmektir.

***

Yavuz'un mektubunda bir de adres vardı. Ali hafta sonu tatilinde gidip verilen adresi buldu. Bu büyükçe bir kitapçının adresiydi. Pırıl pırıl terte-

mizdi. Dükkanda on oniki yaşlarında bir çocuk vardı. Açıkgöz biri olduğu her halinden okunan bu çocuk, Ali'ye:

– Buyurun abi… Bir kitaba mı bakmıştınız, diye sordu.

Ali:

– Bu dükkanın sahibini aramıştım, deyince dükkanda bekleyen afacan çocuk:

– Bir dakika beklerseniz çağırırım, dedi.

Ali:

– Olur! diye cevaplayıp beklemeye koyuldu.

Afacan çocuk, Ali'ye yer göstererek dışarıya fırladı. Az sonra çocukla birlikte, etine dolgun, beyaz tenli, güler yüzlü biri içeriye girdi. Ve:

– Hoşgeldiniz kardeşim, diyerek Ali'ye candan bir yakınlık gösterdi.

Ali:

– Şakir abi siz misiniz?

– Evet.

Ali aradığını bulmuş olmanın rahatlığı ve sevinci içersinde:

– Size Erzurum'dan kitapçı Ahmet abinin selamı var.

Şakir Bey, Ali'ye daha bir yakınlık göstererek:

– Ve aleyküm selâm. Sen oradan mı geliyorsun?

– Hayır, daha önce Erzurum'da iken tanışmıştık.

– Şimdi buradasınız öyle mi?

– Evet.

– Baban ne iş yapıyor?

– Memur.

– Sen nerede okuyorsun?

– Karşıyaka Ortaokulu'nda.

– Çok güzel… Bizim adresimizi Ahmet Bey mi verdi?

– Evet.

Şakir Bey'in sıcak alâkası, tatlı konuşması Ali'yi adeta büyülemişti. Ahmet abisinden gördüğü samimiyetin aynısını Şakir Bey'den de gördüğü için çok sevinçliydi. Artık Erzurum'u aratmayacak bir çevreyle karşılaştığına inanıyordu. Bu inancından dolayı Yavuz'la olan arkadaşlıklarını bir bir anlattı. Bu görüşmeleri birkaç saat sürmüştü. Tekrar buluşmak üzere ayrıldılar.

O günden sonra sık sık bir araya gelip görüşmeye başladılar. Ali zaman zaman arkadaşlarından samimi olduklarını da getirir, birlikte tatlı tatlı sohbet ederlerdi. Faydalı kitaplardan alıp hafta boyunca boş zamanlarında okurlardı.

Artık Ali, çevresindeki arkadaşlarının tesiri altında kalmıyordu. Kimsenin dedikosuna aldırmıyordu. Yeri geldikçe arkadaşlarına:

"Allah'a inanmanın ve ibadet etmenin şerefle yapılacak bir vazife olduğunu" anlatıyordu. "Hastanın şifâ bulması için doktorun tavsiyelerine uyması gerektiği gibi, insanın da dünya ve âhiret saadetine ermesi için Allah'ın emirlerine uyması gerektiğini" söylüyordu. "Her insanın birinci vazifesi, kendi nefsini islah etmek… Peygamberimizin ahlâkı ile ahlâklanmak… Onun sözlerinden ve işlerinden ibaret olan sünnetlerinden ayrılmamaktır." diyordu.

Ramazan, mübarek ayların en mühimmi ve üç ayların sonuncusudur. Kur'ân-ı Kerîm'in nazil olmaya başladığı oruç ayıdır. Oruç tutanın günahlarını yaktığı için, bu isim verildiği söylenir.

Ramazan ayı, mü'minlerin önünde âhiret ticareti için kurulmuş bir pazardır. Ekime elverişli ve çok verimli bir sevap tarlasıdır.

Nasıl ki pazar yerinde bir tüccar, başka günlere göre yemeyi içmeyi fazla düşünmez. Daha çok nasıl kazanacağını düşünür. Pazar kalkmadan ne elde edersem kârdır der. Yine bir çiftçi, ekim mevsiminde gece gündüz demez. Zevki, eğlenceyi terk eder. Mevsimi geçmeden daha çok ekmeye çalışır. Çünkü ne kadar çok ekerse o kadar çok biçecektir.

İşte bu misaller gibi, bir mü'min Ramazan ayında manevî kazancını çoğaltmayı ve âhiret için bolca ekmeyi düşünür. Bunun için de kendisine oruç emredilmiştir. Ta ki bir derece yemeyi içmeyi azaltsın ve daha çok manevî ticaret yapabilsin, daha çok ekebilsin.

Çünkü bir amelin sevabı başka zamanda bir ise, Ramazan ayında bindir. Hadis-i şerifin bildirdiğine göre Kur'ân'ın her bir harfinin on sevabı vardır. On iyilik sayılır ve on cennet meyvesi verir. Ramazan ayında ise her bir harfin sevabı on değil bindir. Âyet-el Kürsi gibi âyetlerin her bir harfi binlerdir. Bu, Ramazan ayının Cuma günlerinde daha da fazladır. Kadir gecesinde ise, otuzbine çıkar.

Nasıl ki ektiğimiz bir buğday tanesine karşılık Cenab-ı Hak on tane, yirmi tane veriyor. Bir mısır tanesi yediyüz, bin, belki daha fazla tane veriyor. Çünkü bir mısırda yedi başak olsa herbirisinde yüz tane bulunsa, yediyüz tane eder. Yine bir haşhaş tohumundan Cenab-ı Hak binler tane yaratıyor. İşte bu nümûneler gibi, kulunun bir iyiliğine karşı on, yüz, bin ve binler sevap verebilir. Akıl da, ilim de bunu kabul eder.

Öyle ise aklı başında her insan, bu manevî ticaret ayı olan Ramazan ayından bolca istifadeye çalışır. Vaktini boşa harcamaz. Kur'ân okuyarak, Kur'ân dinleyerek, Kur'ân sohbetlerinde bulunarak, ibadet yaparak, varsa kaza namazlarını kılarak, Allah'ı zikrederek, salavat getirerek vaktini değerlendirmeye çalışır.

Diğer taraftan farz namazlarını kılan bir kişinin güzel bir niyetle geçimini temin için helal kazanç yolunda geçirdiği zamanı da ibadet sayılır.

Ne mutlu Ramazan ayına kavuşup da ondan istifadeye çalışanlara.

ORUCUN İSLÂMİYETTEKİ YERİ NEDİR?

Ramazan ayındaki oruç İslâmiyet'in beş esasından biridir. Cenab-ı Hak Kur'ân-ı Kerîm'de "Ey iman edenler! Sizden öncekilere farz olduğu gibi size de oruç tutmak farz olundu, tâ ki korunasınız." Âyet-i kerîmesiyle emredilmiş bir ibadettir. İbadetlerin yapılış gayesi, ancak ve ancak Allah'ın emretmiş olmasıdır.

Bununla beraber emredilen ibadetlerin sayısız hikmet ve faydaları vardır. Ramazan ayındaki orucun da pek çok faydaları vardır. Bunlar hem Cenab-ı Hak'kın terbiye ediciliğine (Rab ismine) hem insan sağlığına, hem cemiyet hayatına, hem insanın şahsî hayatına, hem nefsin terbiyesine, hem ilâhî nimetlerin şükrüne bakan faydalardır.

ALLAH İNSANI ORUÇLA NASIL TERBİYE EDER?

Cenab-ı Hak yer yüzünü insanlar için bir ni'met sofrası yapmıştır. O sofrada çeşit çeşit sayısız nimetlerini sergilemiştir. Soframızdaki bu leziz,

hoş, tatlı, besleyici ni'metler Rabbimizin sonsuz merhametini, şefkatini, iyiliğini göstermektedir.

Fakat, insanların çoğu bu hakikatı tam anlayamadığı ve düşünmediği için gaflet eder. Yani dünya işlerinin meşguliyetinden, Allah'a itaat vazifesini unutur. Meselâ, bir memur, âmirin emrini düşündüğü kadar, kendisini yoktan yaratan ve nimetleriyle rızıklandıran Cenab-ı Hak'kın emirlerini hatırına getirmez. Nefis ve şeytan, onu aldatır.

Ramazan ayındaki oruç ise gafleti, vurdumduymazlığı ortadan kaldırmaya sebep olur. Allah'a inanan bütün mü'minler, bir ordu hükmüne geçer. İftar vakti, komutanlar komutanı olan Cenab-ı Hak'kın "buyurunuz, yiyiniz" emrini, sofralarının başında beklemeye başlarlar.

Böylece oruç tutan insanın nefsi terbiye olup itaata ve emir dinlemeye alışır. Kendisini yaratan Rabbine yönelir. Kul olduğunu anlar. Çünkü Allah'a kulluk, şereflerin en büyüğüdür. İnsan yaratılışı icabı yakını olduğu kişinin şerefiyle şereflenmek ister. Makam sahibi, şöhret sahibi birisine yakın olmaktan haz duyar.

Öyle ise insan için en büyük şeref ve en büyük haz kaynağı, herşeyin sahibi olan Allah'a imanda ve O'na kul olmaktadır.

Ne mutlu, bu yüce ve şerefli olan kulluk vazifesini yerine getirebilen insanlara.

ORUCUN İNSAN SAĞLIĞINA FAYDALARI NELERDİR?

Prof. Dr. M. Münip Yeğin, oruç ve sağlık isimli makalesinin bir bölümünde şöyle demektedir.

"Üç yıl üst üste 150'den fazla oruçlu üzerinde yaptığımız araştırmalar, bize aşağıdaki sonuçları vermiştir:

1- İslâmî oruçta hakiki bir açlık tablosuna rastlanmadı.

2- İslâmî oruçta açlık hissi duymak, istediğini her an yeyip içebilme alışkanlığının kişiye verdiği "psikolojik" bir hâdisedir. Buna "psikolojik açlık" veya "yabancı açlık" diyebiliriz.

3- İslâmî oruçta açlığa biraz yaklaşılmış olunduğu cihetle, vücuttaki yağ fazlalığının ve bu arada kolesterol'ün bir kısmı harekete geçmektedir.

Sertleşmiş damarların duvarlarında yağ ve kolesterol birikmesi mevcuttur. Yağların harekete geçmesi, bu çeşit yığılmaların önlenmesi, hatta nisbeten sarfedilmesi, mânâsını taşır.

4- Bu sebeple İslâmî oruç, 20. asrın tansiyon yüksekliği, damar sertliği, beyin kanaması, âni kalb durmaları (enfarktüsler) ve bazı böbrek hastalıkları gibi zenginlik ve fazla beslenme hastalıklarında "korunma ve sağlık kazanma ekzersizi"dir.

5- İslâmî oruç, asla açlık değildir, sadece "total perhiz" anlamını taşır.

6- İslâmî oruç, bazı nadir hastalıkların dışındaki durumlarda, önemli bir "şifa vasıtası"dır. (Zafer ilim araştırma dergisi, Haziran 1985, sayı 102)

Bu durum gösteriyor ki, Allah'ın emrettiği orucu tutmakla vücut makinası bir bakıma revizyondan geçmektedir.

"İslâm dini, tıp dünyasının henüz keşfedebildiği bir gerçeği 1500 yl önce ortaya koymuştur. Nitekim insan hastalanınca, iştahsızlığın ortaya çıkması ile yeme işlemi otomatik olarak durmaktadır. Bunun sebebi, hastalıklı ve ölü hücrelerin yakılarak insan vücudunun kendiliğinden sağlık kazanmaya, yani kendisini iyileştirmeye çalışması olarak yorumlanabilir."

Bu da hiçbir şeyin tesadüf olmadığını, her şeyde bir hikmet, bir fayda gözetildiğini aklımıza göstermektedir. İbret gözüyle bakıldığında hiçbir şeyin gayesiz olmadığı görülür.

Günümüzde, orucun tedavi ediciliğini batı dünyası da anlamıştır. Dr. Ali Bilgin, bir makalesinde şunları yazıyor:

"Bu gün Almanya'da oruç, yüzlerle hastayı tedavi etmek için kullanılmaktadır. Bu hastalıklar arasında, romatizma, sindirim bozukluğu, deri ve kalp hastalıkları başta gelmektedir…

Bu gün dikkati çekecek ölçüde olmak üzere Avrupa, Amerika, Kanada ve Meksika'daki doktorlar, 40 gün kadar oruç tutturarak hastalarını başarılı bir şekilde tedavi etmektedirler."

HASTALIK ORUCA MANİ Mİ?

Burada akla bir soru gelmektedir. Hastalık oruca mani mi?

İstisnaları dışında hastalıkların oruç tutmaya mani olmadığı anlaşılmaktadır. Bu hususta aynı makalede hastalar için, şu tavsiyelerde bulunulmaktadır:

"Eğer hastalarımız oruçla hem Allah'ın rızasını, hem de eski sağlıklarını kazanmak istiyorlarsa, iftar vakti ile sahur arasında bol meyve suyu içmelidirler. Bu arada bol bol da şifalı bitkileri kaynatarak içebilirler. Zira oruç sırasında, artık ölü hücrelerin büyük bir kısmı yakılmaktadır.

Diğer taraftan meyvalar bol vitamin, minaral, enzim ve eser element bulundurduklarından, vücudumuzun normal durumuna dönmesine ve gençleşmesine yardımcı olmaktadırlar. Söz konusu meyva sularını sindirmekte de, sindirim sistemi bir zorlukla karşılaşmamakta, hemen kana göndermektedir. Ayrıca meyva suları içerisindeki şeker de, kalbi güçlendirmektedir."

ORUÇ, ÇALIŞMAYA ENGEL Mİ?

Burada akla bir soru daha gelebilir. **Acaba sağlık açısından oruç çalışmaya mani midir?**

"Oruç esnasında normal çalışmaya devam edilmelidir. Gece uykusu ve kaylûle olarak adlandırılan öğle uykusu dışında yatağa girilmemelidir. Yoksa oruçtan beklenen tedavi edici ve gençleştirici özelliği büyük ölçüde kısıtlamış oluruz. Ramazan süresince akşamları bol banyo yapılırsa, derimiz yoluyla dışarıya atılan artık maddelerin dışarıya çıkması kolaylaştırılmış olur. Çünkü artıkların 1/3'ü, derimizdeki gözenekler yardımı ile dışarıya atılmaktadır. Vücut, Ramazan ayı boyunca ilk 3 veya 4 günlük süre içerisinde kendisini aç hissedecektir. Daha sonra inanılmaz bir biçimde vücut makinası rahatlayarak herhangi bir açlık duygusu görmeyecektir. İşte orucun sağlığa sebep olduğunu 1400 sene önce haber veren Peygamberimizin mesajı: "Oruç tutunuz ki sıhhat bulasınız."

ORUCUN CEMİYET HAYATINA BAKAN FAYDALARI NELERDİR?

Ramazan ayındaki orucun cemiyet hayatındaki çok faydalarından birkaçını şöyle açıklayabiliriz.

İnsanlar maişet hususunda, yani maddî yaşayış bakımından farklı yaratılmışlardır.

Cenab-ı Hak bu farklı yaratılıştan dolayı zenginleri fakirlerin yardımına davet ediyor. "Halbuki zenginler fakirlerin acınacak acı hallerini ve açlıklarını, oruçtaki açlıkla tam hissedebilirler." Çünkü yaşamayan bilmez. Hani meşhurdur. Hoca damdan düşmüş. Herkes başına toplanmış. Hoca, içinizde damdan düşen var mı? diye sormuş. Çünkü benim halimden ancak damdan düşen anlar, demiş. Onun gibi aç kalmayan insan, acın halinden anlamaz. Yokluk çekmeyen yokluğun zorluklarını bilemez.

İşte oruç tutan bir zenginin acıma hissi, dolayısıyla yardım duygusu daha çok harekete geçer. Böylece Allah'ın kendisine verdiği nimetlere

teşekkürünü de yerine getirmiş olur. Çünkü insanların kendi hemcinslerine şefkat edip acıması, yardımcı olması, kendisinde bulunan nimetlere bir şükürdür

Hem her insan, kendinden daha aşağı durumda olana yardımcı olmaya mükelleftir. İşte, oruç vasıtasıyla kendi nefsine mecburi olarak açlık çektiren bir insan, bir somun ekmeğe muhtaç fakir kimselerin durumunu daha iyi anlar ve mükellef olduğu yardım elini uzatır.

Böylece toplumumuzdaki bir takım rahatsızlıklara yol açan zengin fakir uçurumu ortadan kalkar. Toplumumuza sosyal barış gelir. Bu hususta Peygamberimizin şu hadisi çok anlamlıdır: "Bir oruçluya yemek yediren kimseye, o oruçlunun ecri kadar ecir verilir. Oruçlunun sevabı da eksilmez." buyurmuşlardır.

ORUCUN İNSANIN ŞAHSÎ HAYATINA BAKAN FAYDALARI NELERDİR?

Ramazan ayındaki orucun, insanın şahsî hayatına bakan çok faydalarından birkaçını açıklayalım:

Önce şunu belirtelim, insan Cenab-ı Hak'kın antika bir sanatıdır. Bu makinayı yaratan O olduğu gibi idare eden de O'dur. İnsan nasıl yaşarsa sıhhatli olur, rahat eder, huzur bulur, bunu da ancak Allah bilir. Çünkü "yapan bilir, bilen konuşur" bir kaidedir. Öyle ise Allah'ın emrettiği her şey insan için faydalı, yasakladığı da zararlıdır. Buna göre daha önce de belirttiğimiz gibi, Allah'ın emri olan oruç, insan sağlığı için bir çeşit ilaçtır. Oruç insanı, maddi yönden sıhhate kavuşturmaya sebep olduğu gibi, manevî yönden de sıhhate kavuşturmaya sebeptir.

İnsanın en büyük düşmanı nefsidir Nefis daima onu kötülüğe sevkeder Terbiye edilip, binmeye alıştırılmayan at, nasıl sahibine itaat etmezse, nefis de terbiye edilmezse kalb ve ruha itaat etmez. Dizginini eline alır, helal haram tanımaz. Böylece hem maddî hayatı, hem de manevî hayatı zehirler. Bilhassa gençlerde hisler galeyanda, nefisler ifrattadır. Her zaman zulme, tahribe, tecavüze sebep olabilir.

İşte nefis Ramazan orucu vasıtasıyla perhize girer, az yemekle yaşamaya çalışır ve emir dinlemeyi öğrenir. Allah'ın emri olduğu için, helal gıdaları bile yemeği terketmekle itaata alışır. Böylece namaz gibi dinin diğer emirlerini de yapma kabiliyeti gelişir. Manevî hayatını isyanla, haramlara girmekle zehirlenmekten muhafaza eder.

Hem insan hayatında sabrın önemi çok büyüktür. Ramazan ayındaki oruçla, yaklaşık 15 saat sahursuz olsa 24 saat devam eden açlık, insanı sabra alıştırır. Çünkü hayatta insanın başına gelen çoğu bela ve musibetler, sabırsızlıktan gelir. "Demek, beşerin musibetini ikileştiren sabırsızlığın ve tahammülsüzlüğün ilacı oruçtur." Onun için Peygamberimiz: "Oruç, sabrın yarısıdır." buyurmuştur.

Hem mükemmel bir oruç, insanı ruhen yüceltir. Melekler gibi safi, nurani bir vaziyete getirir. Manevî sevinçler içinde bırakır. Rabbi yanındaki derecesini yükseltir.

MÜKEMMEL BİR ORUÇ NASIL OLUR?

Mükemmel bir oruçdan maksat "Mide gibi bütün duygulara; göz, kulak, kalb, hayal, fikir gibi cihazlara dahi bir nevi oruç tutturmaktır."

Yani, duygu ve düşüncelerimizi, haramlardan, dünya ve âhiretimize faydası olmayan boş şeylerden çekmek ve herbirisine hakiki vazifesini yaptırmaktır. Meselâ: Dili yalandan, gıybetten ve çirkin sözlerden uzaklaştırmakla oruç tutturmak. Hakiki vazifesi olan Kur'ân okumak, Allah'ı zikretmek, Peygamberimize salavat getirmek ve günahlardan tevbe istiğfar gibi şeylerle meşgul etmek. Meselâ: Gözünü harama bakmaktan, kulağını fena şeylerden koruyup, gözünü ibretli şeylere, kulağını hak söz ve Kur'ân dinlemeğe çevirmek gibi diğer duygulara da bir nevi oruç tutturmaktır. Onun için Peygamberimiz: "Yalanla, gıybetle zedelenmeyen oruç, fenalıklara karşı bir siperdir." buyurmakla azalarımıza da oruç tutturmanın önemini vurgulamaktadır.

Bütün bunlar da nefsin terbiye edilmesiyle mümkündür.

NEFİS, ORUÇLA NASIL YOLA GETİRİLİR?

İnsanın en büyük düşmanı olan nefis kendisini yaratan Rabbini tanımak istemez. Firavun gibi bir nevi kendini kendine malik bilir, benlik dava eder. Allah'ın emirlerine yaklaşmak istemez. Nefsin bu inadını kırmak için en tesirli çare onu aç bırakmaktır. Nefsi terbiye için açlığın dışındaki bütün çareler, onun bu inadını tam kıramaz. Ramazan ayındaki oruç ise, doğrudan doğruya nefsin firavunluk cephesine darbe vurur, kırar. Acizliğini, zayıflığını ona gösterip kul olduğunu bildirir.

Bu hususta şöyle bir hâdise nakledilmektedir. Cenab-ı Hak nefse demiş ki: "Ben neyim, sen nesin?" Nefis demiş:

"Ben benim Sen sensin." Azap vermiş, cehenneme atmış, yine sormuş: "Ben neyim, sen nesin?" Nefis yine demiş:

"Ben benim, sen sensin". Hangi çeşit azabı vermişse, nefis benlikten vazgeçmemiş. Sonra açlık ile azap vermiş, yani aç bıraktıktan sonra sormuş: "Ben neyim sen nesin?"

Nefis bu defa demiş:

"Sen benim Rabb-i Rahîmimsin, yani acıyan, merhamet eden, yüce Yaratıcımsın. Ben ise, senin aciz bir kulunum."

İşte nefis, oruç vasıtasıyla benlikten kurtulur. Rabbine olan ihtiyacını anlar. Açlık vasıtasıyla midesini düşünür, midesinin ihtiyacını yerine getirmekten aciz olduunu hisseder. İçinde o ihtiyaçlarını verebilecek bir kudret sahibi, merhametli, şefkatli bir zata sığınma arzusu duyar. Cesedini ve midesini yaratan kim ise +onların ihtiyaçlarını yerine getirebilecek zatın da ancak o olduğunu ve kendi elinden birşey gelmediğini tam hisseder. Böylece Yaratanına karşı şükür kapısı açılmış olur.

ORUCUN PSİKOLOJİK FAYDALARI NELERDİR?

Oruç iradeyi kuvvetlendirir. İçki, sigara gibi kötü alışkanlıklara karşı dayanma gücü verir. Her an her istediğini yapamıyacağını, iradesiyle kendisine hâkim olabileceğini anlar. Meselâ, ağzından sigara düşmeyen bir kişi, iftara kadar sigarasız dayanabileceğini görür. Çok yemek yiyen kimse yemeksiz de durulabileceğini anlar. Orucun manevî tarafı, maddî zevklere galip gelir ve insanın dayanma gücünü artırır. Yabancı psikologlar bunu hayretle görmüş ve tesbit etmişlerdir. Tanınmış Alman psikiyatri uzmanı Dr. Hans Mayer şöyle diyor:

"Mesleğimde ruhun beden üzerindeki hakimiyetini iyi ve kötü yanlarıyla devamlı olarak görürüm. Ancak oruç tutanların nefislerine nasıl hâkim olduklarını, manevî gücün bütün zaafları nasıl yendiğini hayranlıkla müşahede ediyorum. Almanya'daki Türkler bunu sık sık görebilme fırsatını verdi bana." diyerek orucun insan üzerindeki psikolojik yönünü dile getirmiştir.